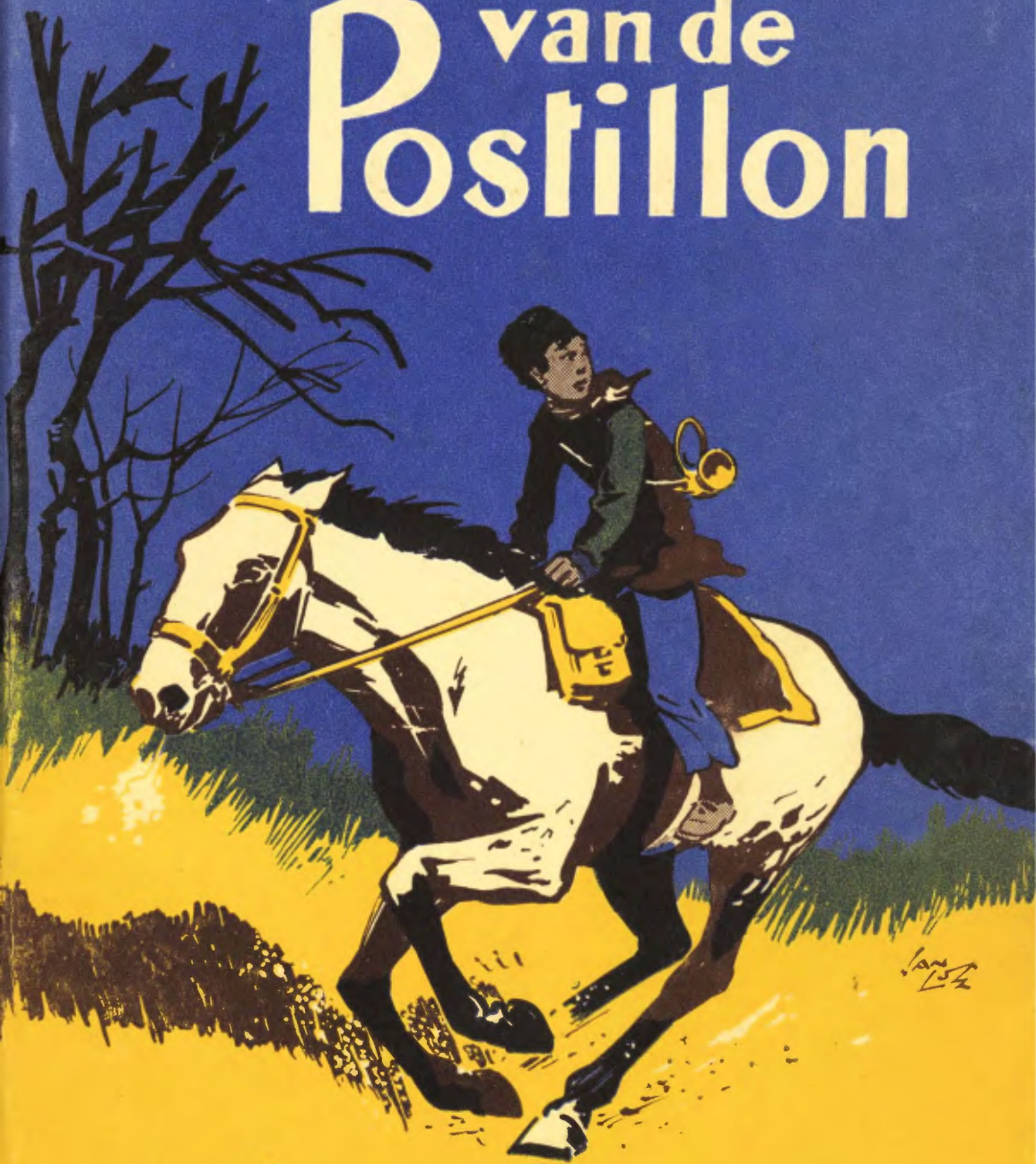

de Paarden van de Postillon

SCHOUTEN

**DE PAARDEN
VAN DE POSTILLON**

N. M. SCHOUTEN

DE PAARDEN
VAN DE POSTILLON

ƒ

ƒ

TEKENINGEN VAN JAN LUTZ

ƒ

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

Hoofdstuk I

DIE FRANSEN HEBBEN NOOIT GENOEG

Ige Solkes steekt zijn hoofd even buiten de stadspoort, waarin hij staat te schuilen voor de stromende voorjaarsregen. Hij tuurt de lange, rechte Streekweg af, om te zien of zijn vader er al aankomt. Zo heel lang zal het niet meer duren, dat vader de stad zal binnenrijden. Ige's vader is postillon. Elke morgen om acht uur vertrekt hij uit Enkhuizen, door de Streek naar Medemblik en keert dan meestal tegen zes uur weer terug. Om kwart over vijf is Ige van huis gegaan om vader tegemoet te lopen. Toen was het nog droog, maar net was hij bij de stadspoort en daar begon het opeens te stortregenen.

Nu staat hij onder de poort te schuilen en kijkt eens naar de lucht. 't Lijkt wel of het iets lichter wordt in 't Westen. Zou hij nog even wachten tot het droog is? Of zal hij het er op wagen? Wel ja! Hij zal niet smelten. Hij zet de kraag van zijn bus hoog op, trekt zijn muts vaster op zijn hoofd en gaat dan vóórovergebogen, om beter tegen de Zuidwestenwind in te tornen, de Streekweg op. Hij zet er flink de pas in, want hoe eerder hij vader ziet, zoveel te eerder kan Ige vertellen, wat er vanmiddag thuis gebeurd is. Niet dat het zo'n prettige boodschap is, want vader zal er van schrikken als hij het hoort. En als hij van de schrik bekomen is, zal hij misschien boos worden en verdrietig er bij. 't Is ook zo erg! Een paar uur geleden is de baljuw met

een Frans officier bij Ige thuis geweest. Ze kwamen een paard vorderen. Wat zijn moeder en Ige daarvan geschrokken.

„Alweer één?” heeft moeder wanhopig geroepen. „Dat is nu het zevende paard, dat jullie in de tijd van drie maanden bij ons weghalen.”

„Weghalen?” deed de baljuw verwonderd. „De eerste vier heeft uw man toch vrijwillig aan onze keizer gegeven?”

Vrijwillig, o, toen de man dat zei, had Ige hem willen aanvliegen. 't Was helemaal niet vrijwillig gegaan! Op last van de Fransgezinde burgemeester hadden ze vier paarden moeten afstaan, omdat Napoleons cavalerie in Rusland bijna helemaal verslagen was. De beste hadden ze er uitgepikt. En nu durfde de baljuw nog zeggen van vrijwillig. Je zou hem!

„En de twee dan, die in Maart gevorderd zijn?” vroeg moeder uitdagend.

„Die hadden we nodig als treinpaarden,” antwoordde de Franse officier. „En nu moet heel Enkhuizen slechts één paard aan generaal Molitor afstaan.”

„Waarom moet dat dan juist bij ons weggehaald worden?” had moeder hem verweten. „Als we nog een paard moeten missen, kan de post niet meer op tijd in Hoorn en Medemblik bezorgd worden.”

Maar de officier zei: „Niets mee nodig.”

„Jullie maken ons zo arm als een kerkrat,” zei moeder scherp. En toen beet de Fransman haar toe: „Arm? We betalen jullie toch veel geld voor elk paard dat we vorderen.”

„Ja, van ons belastinggeld.” Moeders stem klonk schamper.

De officier was toen nijdig geworden. Hij duwde moeder op zij en liep naar de stal, waar hij keurend naar de paarden keek. Eindelijk maakte hij een paard los, en toen had Ige toch even moeten lachen, want het was de oude Bles die de Fransman uitgezocht had. Nou, daar zou generaal Molitor ook niet veel aan hebben! Maar moeder had het juist zo erg gevonden, dat het

hun oude, trouwe Bles was, die daar wegging. Toen Ige moeder aankeek, had hij gezien, dat ze tranen in de ogen had. En machteloos had hij er bij gestaan met de gebalde vuisten in de broekzakken. . . .

Maar stil eens! Hoort Ige daar in de verte de posthoorn? Vast well Ja. . . . Weer het signaal 't Is vader, stelt Ige vast. Nu zal Doedes, de baas van het posthuis te Bovenkarspel, naar buiten komen en de postzak van vader in ontvangst nemen. Ige begint hard te lopen. Zo hard hij maar kan. Zijn linkerhand legt hij in z'n zij. 't Begint daar te steken. . . .

Maar als hij een ruiter in galop ziet naderen, denkt hij er niet eens meer aan. Midden op de weg blijft Ige staan, zwaait met de armen en roept: „Vadèèr! Vadèèr!”

Als hij het nu maar hoort!

Vader heeft Ige al gezien. Hij houdt de teugels van Vos in en vlak naast Ige staat het paard snuivend stil.

„Hoe kom jij hier verzeild, jongen?” informeert Solkes nieuwsgierig. „Is er soms iets gebeurd in Enkhuizen?”

„Ja, vader, ze hebben weer een paard van ons gevorderd.”

„Alleen van ons?”

Ige knikt. . . .

Solkes zucht diep. „Welk hebben ze meegenomen?”

„De oude Bles.”

„Ik weet niet hoe we het nu moeten klaarspelen met ons werk.”

Vaders stem is somber. „We hebben niet anders dan verdriet van die lui. Waren we ze maar goed en wel kwijt. . . . Zeg eens, Ige, ga je weer terug lopen?”

„Mag ik bij u achterop?”

„Kom maar.” Vader steekt de hand toe en met een krachtige ruk zit Ige achter vader op de brede paarderug.

„Vooruit maar, Vos.” Het paard gehoorzaamt dadelijk en in draf gaat het op Enkhuizen aan. Onder de rit vertelt Ige hoe alles precies gegaan is.

„'t Is schande,” bromt Solkes. „'t Is schande in één woord.”

Als ze onder de stadspoort doorrijden, laat vader, Vos waarvan de damp aan alle kanten afslaat, stapvoets lopen. En dan gaat het weer op een kalm drafje over de ongelijke keien van de Nieuwsteeg verder. Op de hoek van de Oude Gracht brengt Solkes de posthoorn aan de mond. Zijn wangen bollen zich en de welbekende klanken schetteren door de stille straat.

Duyvensz, de posthouder, komt uit zijn posthuis om de brieven van de postillon in ontvangst te nemen.

„Nieuws onderweg?” vraagt hij.

„Onderweg niet. Maar Ige vertelt me juist, dat er weer een paard bij me weggehaald is. Voor generaal Molitor.”

„'t Is een slechte tijd voor ons, Solkes.”

Vader zucht en vraagt: „Is Dorus al binnen?”

„Nee, je knecht is er nog niet. Jij bent de eerste vandaag. Maar als ik me niet vergis, komt hij er net aan.”

Vader en Ige draaien zich zo ver mogelijk naar achteren en turen in de richting van de stadspoort.

„Daar is Dorus,” roept Ige.

„We zullen even op hem wachten,” zegt vader. „Hier, Duyvensz, pak je de post aan?”

Met vlugge stap beent Duyvensz, met de zak op de rug, het posthuis binnen en komt ogenblikkelijk terug om de Hoornse post in ontvangst te nemen. Weer klinken posthoorn tonen! En meteen beginnen de paarden, nu ze elkaar weerzien, blij te hinniken.

„Goeienavond,” groet Dorus.

Nieuwsgierig vraagt Duyvensz als altijd: „Nieuws?”

„In Hoorn is een paard gevorderd. Van Jongmaats. Hij was woedend.”

„Dat ben ik ook,” zegt Solkes. „Van ons hebben ze er weer een te grazen, Dorus.”

„We kunnen er toch niet één missen,” meent Dorus. „We moeten morgen toch weer een fris paard hebben.”

„Moeten wel, maar het gaat niet. Vos moet de reis morgen nog eens maken, dunkt mij.”

„Er zal niet anders opzitten,” geeft Dorus toe.

Ook hij laat de postzak langs het paard glijden en Duyvensz verdwijnt er mee in het posthuis.

Naast elkander rijden ze stapvoets op huis aan, waar ze de paarden op stal zetten.

Dorus gaat dadelijk naar huis, waar zijn vrouw met de middagpot wacht. Hij vindt het ook bar vervelend, nu er een paard minder is, hoewel hij er geen schade van heeft. Zaterdagavond krijgt hij zijn vaste weekloon. . . . Maar toch verwenst hij die Fransen in stilte.

Vader Solkes en Ige voeren eerst de paarden. Een goeie baas zorgt eerst voor zijn dieren en dan voor zichzelf. En Solkes, de postillon, hoort tot die beste bazen.

De ruiven zitten stampvol met hooi en elk paard krijgt een emmer gesneden wortelen.

„Zo, die kunnen hun honger stillen, Ige,” zegt vader voldaan.

„Nu zullen we eens zien of moeder wat voor ons klaargemaakt heeft.”

In de keuken trekken ze hun natte plunje uit en hangen alles bij de vuurpot te drogen.

„Ze hebben ons weer lelijk te pakken, hè moeder,” is vaders eerste woord, als hij de huiskamer binnenstapt.

„Of ze,” stemt moeder mee in. „En wanneer zal die slokop genoeg hebben?”

„Tot we geen paard meer op stal hebben, dat zul je zien en beleven, vrouw. Die Fransen hebben nooit genoeg.” Solkes laat zich op zijn stoel neerploffen. En dan om zichzelf en moeder wat moed in te spreken, begint hij voor zijn doen luchtig: „Wat baat het ons, of we ons boos maken. 't Geeft lekker niks. Janneka,

meisje, schenk je vader maar eens een warm bakkie koffie in." De posthoorn hangt vader aan de spijker in de wand naast de bedstee. Dan neemt hij zijn blauw gebloemd kommetje met dampende koffie beschermend in zijn beide handen en behaaglijk laat hij hoorbaar kleine teugjes door zijn keel glijden.

„Dat smaakt als koek, Ige,” zegt vader. „En je hoeft er zo niet op te kauwen.”

Janneka zet de schaal met dampende aardappelen op tafel en even later zitten ze aan tafel.

Als vader gebeden heeft, eten ze zwijgend hun aardappelen met mosterddoop. Dan leest Solkes een hoofdstuk uit de Bijbel voor. Ige luistert naar vaders zware stem: „En Jezus zeide tot hen, ziet toe, dat u niemand verleide, want velen zullen er komen onder Mijnen Naam, zeggende: Ik ben de Christus en zullen er velen verleiden. En gij zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen. . . .”

Ige's gedachten zijn opeens bij de gruwelen van de oorlog. . . . De hele wereld zal veroverd worden door Napoleon. . . .

„Wordt niet verschrikt. . . . En omdat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden. . . .”

Of die Fransen onrechtvaardig zijn! Paarden stelen. . . . Nu moet onze Bles ook in de oorlog. . . . Dan hoort hij vaders stem weer: „Zie, ik heb het u voorzegd.”

Vader legt de gevouwen handen op de Bijbel om te danken. Ze blijven nog even zitten en dan komt het gesprek als vanzelf weer op de paarden.

„Zouden onze dieren het wel vol kunnen houden?” vraagt moeder. „'t Is veel te erg. Ze krijgen niet anders dan hooi en wortelen. Als we maar haver hadden, dan zou het wel gaan.”

„De haver pikken onze bevrijders wel in,” zegt Ige.

„Maar vader,” bedenkt Janneka, „kan u niet een paard van Aai Loots huren?”

„Welnee, kind. Die kan ook geen paard missen. Maar wat ik

zeggen wil. . . . waar hebben ze Bles heengebracht? Onderweg ben ik hem niet tegengekomen."

„Hij is nog in de stad," weet Janneka te vertellen. „Bles staat in de oude Bierstal, achter „Het Hof van Holland"."

„Hoe is 't mogelijk, dat die Brouwer zijn afdak daarvoor geeft."

„Armoede, man," zegt moeder. „Hij kan er misschien wel zeven stuivers aan verdienen."

„Dat is zeven stuivers te veel. Het hele afdak zou ik er niet eens voor willen hebben." Vader lacht er om in al zijn narigheid.

Als de klok in de Sint Pancras-toren negen slaat, gaan ze allemaal naar bed.

Ige slaapt in een bedstee, die aan de paardenstal grenst. En als hij zo 's avonds in zijn koets ligt, hoort hij de paarden snuiven en trappelen. Steeds gaan zijn gedachten dan naar de stal. . . .

In zijn fantasie zadelt hij Vos of Witvoet, stijgt op met de posthoorn om de hals en rijdt dan in galop door de straten. . . .

Bij 't posthuis blazen. . . . Hij ziet de posthouder buiten komen. . . . maakt een praatje. . . . en dan weer verder door de dorpen. . . . totdat hij in 't dromenland terechtkomt. . . .

Hoofdstuk II

EEN NACHTELIJK AVONTUUR

Ige heeft een paar uur geslapen en dan begint hij in zijn bed te woelen. . . . Opeens gaat hij rechtop in de bedstee zitten. Zijn ogen spert hij wijd open om beter in de duisternis te kunnen zien, en ook om goed wakker te blijven. De paarden in de stal zijn zo onrustig. . . . Ze staan te trappelen, en de kettingen, waarmee ze vast staan, rinkelen. Hoor nu eens! Nu begint er een te hinniken. Heeft die een nachtmerrie? . . . Dan is het even stil. Ige durft bijna geen adem te halen, zó bang is hij, dat hij iets niet goed horen zal. . . .

Nu begint er één paard zenuwachtig met zijn voorpoot over de grond te schrapen. . . . en dan is er weer gehinnik. . . .

Dat zal Bruin wel zijn, denkt Ige. Maar wat geeft dat nu al als hij weet wie het doet. Hij wil weten waarom die dieren zo van de kook zijn. 's Nachts slapen ze altijd. Er moet iets bijzonders aan 't handje zijn, dat staat voor Ige vast. Hij wil weten wat er aan hapert.

De dekens gooit hij van zich af. . . . grabbelt in 't donker naar zijn kousen op de stoel voor 't bed en trekt ze haastig aan. Door de stalruit ziet hij dat de lucht vol sterren is. . . . Droog weer. . . . en niet zo ijzig donker. . . . Tastend langs de wand komt hij in de paardenstal. . . . voetje voor voetje schuifelt hij verder. . . . Opeens is het of zijn hart van schrik blijft stilstaan. . . . hij hoort

weer hinniken.... maar het geluid komt van buiten.... Vlak voor de staldeur is het! Zou Bles?... Dat kan immers niet.... Op goed geluk af loopt Ige naar de grote staldeur.... Ja, daar is hij er al.... De grendel er af.... Hè, waar zit dat ding ergens.... Goed zo, daar heeft hij hem te pakken.... Wat gaat dat zwaar.... Gelukkig los....!

Breed zwaait de buitendeur open en dan moet Ige vliegensvlug op zij springen, want een grote donkere gedaante zou hem omvergelopen hebben.... Door die wijd geopende deur komt hinnikend een paard binnenrennen. Ige staat te trillen op zijn benen. Z'n tanden klapperen van kou en zenuwachtigheid.

Bles terug! Nu staat hij weer op zijn oude vaste plaatsje. Dat is hij niet vergeten, hoor! Maar eerst als de wind de staldeur op slot. Met een doffe smak slaat deze dicht. Grendel er op.... een knappe Fransman die Bles weer in handen krijgt.... Nooit.... nooit!

Ige stoetelt terug naar de huiskamer. Hij denkt er niet eens aan, het paard vast te binden. Dat blijft wel staan.... Hij is nu al in de keuken, de kamerdeur door, dan....

„Sapperloot!” bromt Ige en wrijft met zijn hand over zijn voorhoofd. Daar loopt hij me zomaar tegen de openstaande deur. „Eigen schuld,” denkt hij. „Ik heb hem zelf open laten staan. In elk geval zit mijn hoofd er nog op....” In de huiskamer roept hij meteen: „Vader, moeder, wordt wakker. Bles staat weer op stal.”

„Och, jongen,” bromt vader slaperig. „Wat haal jij nu weer uit. Je hebt zeker gedroomd.”

„Niks, hoor vader. Kom toch gauw uit bed. Dan zult u het zien. Ik heb zelf de staldeur voor hem opengemaakt.”

Nu is vader nog haastiger dan Ige. Op blote voeten stuntelt hij naar de stal. Op de plank grabbelt hij naar de zwavelstokken en steekt daarmee de vetkaars in de stallantaarn aan. En dan.... dan kan vader zijn ogen niet geloven.

„Hoe is dat mogelijk?” Vaders stem klinkt verbaasd en ongelovig. Hij krabt eens in zijn ringbaardje. „In elk geval is Bles weer van mij.”

Moeder komt ook kijken. Vader tilt de lantaarn omhoog en in het flakkerende licht ziet ze hun paard gulzig het hooi uit de ruif scheuren.

„Ziet u dat?” jubelt Ige. „Bles heeft geen halster om.”

Ja, dat zien vader en moeder nu ook.

„Dat heeft die deugniet weten af te wurmen,” lacht vader. „Die Bierstal is een beste bewaarplaats, dat zeg ik je.”

„’t Is toch sterk,” vindt moeder, „dat hij weer naar stal is teruggegaan.”

„Waar een dier het goed heeft, komt het terug. Ik sta je er borg voor,” vaders stem klinkt nu zelfbewust, en trots slaat hij op zijn borst, „ik sta er borg voor, als ze hem in Medemblik losgelaten hadden, zou hij net zo goed thuisgekomen zijn.”

Moeder en Ige knikken instemmend. Wat een meevaller! Zó zit je in zak en as, en zó is er weer blijdschap.

„Ja, nu is Bles wel terug,” bedenkt vader. „Maar als ze het morgen ontdekken, dan halen ze het dier toch weer weg. Maar dat zal niet gebeuren. Bles moet hier vandaan. Zo gauw het ontdekt wordt, dat het paard weg is, krijgen we hier huiszoeking, en dan zouden ze onze Bles weer meenemen.”

„Waar moet je zo’n beest zetten,” zegt moeder. „Je kunt hem niet op zolder bergen, en in de kelder ook niet.”

„Als we . . . als we hem eens in de stal van „Het Tolhek” brachten?” oppert Solkes.

„In Hoogkarspel?” vraagt Ige.

„Juist, jongen. Bles moet de stad uit. In de dorpen vorderen ze geen paarden meer. De boeren kunnen geen dieren meer missen, anders mishukt de oogst voor de Fransen.”

„Als we dat klaar kunnen spelen, zijn we de dieven lekker te glad af,” lacht Ige. „Gelukkig, dat er geen Franse soldaten in

Enkhuizen zijn. Dan kreeg je geen paard de poort uit."

„Fijn, dat we die al een jaar kwijt zijn,” zegt moeder. „Die paar kanonnen bij de Drommedaris zijn maar vogelverschrikkers.”

„Die doen ons geen kwaad. Maar kom, laten we eerst onze kleren maar aantrekken,” vindt vader. „Want anders konden we wel kou vatten.”

Moeder zet ondertussen koffiewater op; ze snapt wel, dat er van slapen niet veel zal komen.

Goed en wel in de kleren, begint vader: „Ik heb er eens over nagedacht. Durf jij hem weg te brengen, Ige?”

„Ik wel, hoor vader.”

„Waarom breng jij hem zelf niet weg, man?” vraagt moeder.

„Ik moet hier blijven. Je weet nooit wat er gebeurt vannacht. Als het ontdekt wordt, en ze komen huiszoeking doen, is het beter, dat ik hen te woord sta.”

„Ja, dat is waar,” geeft moeder toe. „Maar ik vind het voor een jongen van twaalf jaar wel wat gewaagd.”

„Dat zal best meevallen, vrouw. Ik zal hem goed en wel de stad uit helpen, en als dat lukt, redt hij zich best. Wat jij, jongen?” Ige knikt blij en trots. Hij durft best. Het zal me een avontuur worden!

„We zullen beginnen met Bles sokken aan te trekken,” zegt vader. „Aan elke poot binden we een oude jutezak, dan loopt hij onhoorbaar.”

Dat doen ze meteen maar.

't Is wel een moeilijk werkje, want op sokken lopen is niets voor Bles. Maar gebeuren moet het toch. En vader speelt het klaar. Ige trekt zijn duffels buis aan en knoopt een das om. Met nadruk zegt vader, dat hij goed uitkijken moet. En als hij eenmaal buiten de stad is, mag hij voor niets of niemand halt houden. Regelrecht, in volle draf, moet hij op „Het Tolhek” aanrijden. „En Simonsz zal vast en zeker willen helpen, want we weten, dat hij een Oranjeklant is,” fluistert vader. „Maar voor

we er van door gaan, moeten we eerst alles goed afspreken.

„Ja, vader,” zegt Ige, hoewel hij niet weet, wát vader wil afspreken. Hij wil er eigenlijk liever zo gauw mogelijk van door gaan. „Luister eens even, Ige,” begint vader. „Als je goed en wel in „Het Tolhek” aankomt, moet je daar maar overnachten. En morgenochtend wandel je maar terug naar hier. Mochten ze je aanhouden, dan doe je zoals ik al gezegd heb: je geeft Bles maar een tik met de leidsels en dan ga je er, zo hard als Bles kan draven, van door. En mocht het fout gaan, als er een Fransgezinde veldwachter op de weg loopt, dan. . . . ja dan. . . . nou, dan moet je toch maar zien, dat je weer in Enkhuizen terugkomt en niet onder in de een of andere dorpstoren. . . . Maar ik reken op je, Ige. Kan ik dat?”

„Natuurlijk, vader!” Ige zegt het vastberaden. Hij zal tonen, dat een Enkhuizer jongen zich zomaar niet laat overrompelen.

„Dan gaan we maar. Ik loop vooruit en aan het eind van de straat blijf ik staan. Als alles veilig is, wenk ik met mijn arm. En als er onraad is, glip ik weg, en dat probeer jij ook te doen. In elk geval wacht je tot ik een teken geef. Begrepen?”

„Ja, vader!”

Ige gaat naar de stal. Daar is alles nu rustig. Dommelend staan de paarden naast elkaar. Bles wordt van stal gehaald. Ige doet hem zijn hoofdstel om en een deken over de rug. Zo, nu de leidsels nog en klaar is Kees.

„Voorzichtig zijn, Ige,” waarschuwt moeder. „Er hangt zoveel van af.”

„Ik zal mijn best doen, moeder. We zullen die Fransozen te gauw af zijn.”

Vergenoegd lacht Ige. En moeder knipoogt tegen haar jongen. Buiten de stal helpt vader Ige op het paard.

„Ik ga alvast, volg me aanstonds op honderd meter afstand.”

„Hoever is dat?” vraagt Ige.

„Als ik bij het huis van Bosmans ben, kom je maar.”

Vol spanning wacht Ige tot vader daar is.

Ja! Ige klakt zacht met z'n tong. Daar gaat Bles. Onhoorbaar.... 't Is of ik op een koe zit, flitst het door Ige heen, nu hij het hoefgeklatter niet op de straatstenen hoort.... maar hij zit op de rug van hun Bles.

Op de hoek wenkt vader: Kom!

Alles veilig.... Vader loopt de gracht van het Venedie langs en dan de houten brug over. Ige volgt stapvoets.

Dof dreunen de ingepakte paardehoeven op de houten dekbrug.... Even kijkt Ige achterom in de nauwe uitgestorven straat.... Geen levend wezen te bekennen. Gelukkig ook maar, want nu gaat het goed. Ze gaan al langs de Westerkerk, dan voorbij het posthuis waar Duyvensz lekker ligt te slapen. En Ige beleeft nu een avontuur, dat je alleen maar in een boek kunt lezen.

Hier is de Nieuwsteeg. Een uur of zes geleden reed hij hier met vader op Vos door en nu loopt vader.... O, zie je dat.... vader zwaait met zijn arm: terug.... en floep.... weg is hij....

Een zijstraat is vader ingeglipt. En wat moet hij, Ige, nu doen? Teruggaan? Dat nooit! Zal hij toch maar doorrijden? Stel je voor, dat de baljuw daar loopt!Nee, dat ook niet. Wacht! Hij weet wat! Even terug en dan zal hij de Molenweg invluchten, en dan langs de stadswallen verder gaan.... Ja, hoor! Dat moet! Fors trekt hij aan het rechterleidsel.... Bles keert en dan: „Vooruit, Bles! Toon dat je draven kunt op je sokken.”

Ige is wel bang, maar toch in zijn element. Paardrijden! Hij kan het als de beste.

Aan 't eind van de Molenweg ziet hij de zwarte molen, met zijn vier armen wijd, maar roerloos uitgespreid, in de kom van de Vesting staan.... Een angst bespringt hem, ze zeggen allemaal dat het 's nachts bij de molen spookt.... Het beste is, dat hij hier maar wacht tot.... tot misschien de baljuw hem te pakken krijgt.... Nee, nee nooit! Hij zal, wil hij het paard uit de han-

den der Franssen redden, de Vesting over moeten rijden. Er zit niet anders op. Maar die spoken.... Ach jô, laat naar je kijken.... Spoken bestaan immers niet.... Heeft meester gisteren nog niet verteld, dat God overal is.... En als je op God vertrouwt, dan geloof je niet aan spoken. In stilte bidt Ige: „Here, helpt U me.”

„Vooruit, Bles!”.... en hij geeft het dier een tik met de leidsels. Galopperend rent het paard de hoge Vesting op. Hier is het echt

griezelig.... Geen huis in de omtrek en rechts van hem, in de diepte, kabbelt het zwarte rimpelige water van de Vestinggracht. De nog kale takken van de bomen, waar hij onder door rijdt, vormen een trieste koepel. Maar daarboven aan de donkere nachthemel pinkelen de flonkerende sterren en achter hem glanst een halve maansikkel. De eerste Vestingbocht is hij voorbij en dan....? O.... Ige's hart boenkt in zijn borstkas als een voorhamer van angst en schrik. Een zwart, donker ding suist bijna geluidloos vlak langs zijn gezicht. Zou je daar niet van schrikken zo in je eentje in de nacht?... Het spookt hier tòch.... Ige is er nu lang niet zeker van, dat het op de donkere Vest in orde is.... Zie je wel, daar heb je het weer.... rake- lings vliegt het langs de kop van Bles.... Ja, het vloog.... Och, het was een doodgewone nachtuil.

Nu hij dit weet, moet hij lachen om zijn bangheid. Intussen is hij al heel dicht bij de stadspoort.... De donkere omtrek van de muur ziet hij al voor zich opdoemen.... Vlakbij gekomen laat hij het paard halt houden, laat zich er vlug afglijden en bindt met een leidsel Bles aan een boom vast. Hij zal op verkenning uitgaan.... Voorzichtig, op zijn tenen, gaat hij loerend in de richting van de stadspoort. Als daar alles veilig is, zal hij er als de wind met Bles van door gaan.... Voor de poort is geen schepsel te zien.... De Nieuwsteeg is uitgestorven.... Nu de poort door.... Voetje voor voetje.... onhoorbaar.... dan trapt hij op een dorre tak.... Hè, van alles schrik je nu.... Maar net als hij verder zal lopen, hoort hij voetstappen.... Daar heb je het al! Een gendarme! Verloren is hij. In zijn angst kruipt hij in een nis van de brede stenen poort. Duidelijker klinken de voetstappen.... Ze naderen angstwekkend dichtbij.... Hij kruipt nog meer weg en kijkt schichtig eventjes op zij.... Wie is dat? Ige's knieën knikken.

„Is daar iemand?” wordt er zacht geroepen.

Maar wat is dat een bekende stem. Het is.... het is vader.

In zijn plotselinge blijdschap roept hij hard: „Vader!”
„Ben jij het, jongen?” vraagt Solkes. „Wat ben ik van jou geschrokken. Ik dacht, ik zal maar brutaal zeggen: „Is daar iemand?” Dan moeten ze alle twee eens even uitlechen.

Je kunt toch wat beleven in zo'n nacht.

Vader vraagt: „Waar is Bles?”

„Aan een boom vastgebonden op de Vest.”

„Dus je bent, net zoals ik heb gehoopt, de Vest langs gereden? Daarom ben ik maar doorgelopen.”

Ige hoort in vaders stem een tikje bewondering.

„Maar vader, waarom liep u het steegje eigenlijk in?”

„Omdat er een gendarme aankwam. Hij heeft mij gelukkig niet gezien, hoor. Maar nu opschieten, jongen. Haal gauw Bles op.” Even later staan ze veilig en wel buiten de stad op de boogbrug van de Vestinggracht.

Solkes haalt zijn mes uit de schede en snijdt er de touwen mee los, waarmee de jutezakken om de hoeven vastgebonden zijn. Zo, nu kan Bles beter draven.

„Gauw weg met die rommel,” zegt vader. Zorgvuldig rapen ze de losse stukken bij elkaar en lopen er mee naar de leuning van de brug. Net zo geruisloos als de nachtuilen daareven langs Ige vlogen, dwarrelen nu de stukken gonje omlaag in de diepe gracht.

Hoep! Ige zit weer op de dikke paarderug.

„Vort, Bles!” zegt vader en geeft het dier met de vlakke hand een klap op het achterwerk. „Doorrijden, hoor Ige.”

Het paard zet er schot achter. . . . Vergenoegd kijkt Solkes zijn zoon na. . . . Over een uur kan het paard in veiligheid zijn. . . . als alles goed gaat tenminste. Solkes kijkt omhoog naar de hemelkoepel. „God, geef dat mijn jongen weer veilig thuis mag komen.”

Heel behoedzaam loopt vader op huis aan, terwijl Ige door de slapende dorpen op de oude Bles hobbelt.

Niets anders dan de regelmatige hoefslag hoort Ige. 't Is zo stil.... Alles gaat gesmeerd....

Hij merkt niet, dat er tussen hem en de pinkelende sterren een wolkendek schuift.... 't Is iets donkerder nu. Gelukkig, dat Ige's ogen aan de duisternis gewend zijn. Hij ziet de huizen waarlangs hij rijdt duidelijk. En toch maakt de donkerte hem een beetje onrustig van binnen. Steeds verder gaat hij van huis.... Was vader er maar bij.... Hij is zo alleen.... Alleen? Alweer die angst? God is overal.... Ook hier. God zal hem helpen. Maar, maar is het wel in orde wat hij doet? Ja, natuurlijk! 't Is toch hun eigen Bles. „Here, help me toch. Ik ben bang. Geef, Here, dat ik het paard veilig op stal mag brengen.”

Bovenkarspel en Grootebroek is hij nu voorbij. Al over de helft. Hier is Lutjebroek. Opeens steigert Bles.... en springt op zij. In zijn schrik klemt Ige zich krampachtig met beide armen aan de paardehals vast.... En meteen begint het dier te galopperen.... Wat is er eigenlijk gebeurd? Waarom steigerde Bles zo onverwacht....? Het dier was bijna tegen een man aangelopen, die het bij de teugels wilde grijpen. Maar daar had Bles niet van terug en ging op de achterpoten staan. Gelukkig, dat Ige zo vast te paard zit, anders zou hij er afgeslagen zijn.

En terwijl Ige zich nog steeds aan de paardehals vastklampt, hoort hij roepen: „Sta of ik schiet!”

Dat is een veldwachter!

Maar van stilstaan is geen sprake. Al zou Ige het kunnen, dan deed hij het toch niet. Daar.... Pang.... en nog eens pang! De veldwachter schiet zijn geweer af.... Dit maakt het paard nog wilder. Het draaft als een bezetene door Lutjebroek, met Ige op zijn rug, die doodsangsten uitstaat. Maar geschoten wordt er gelukkig niet meer.

„Kalm maar, jongen.... kalm, Bles.” Ige's stem klinkt dringend vriendelijk. „Ho maar, jongen, hol!”

Het dier wordt rustiger en even later loopt het stapvoets. Dan

richt Ige zich op. Hè, hè, daar zit hij weer normaal. Bles zwaait zenuwachtig met zijn beweeglijke oren van voren naar achteren en van achteren naar voren. . . . Een paar vertrouwelijke klapjes op de nek: „Braaf, paardje! Braaf, paardje.”

Dat brengt Bles weer in 't evenwicht.

Ook Ige is nu niet zo angstig meer. En om zijn hart te luchten zegt hij fluisterend tegen Bles: „Als dat nu maar niet weer gebeurt, jongen, want dan spelen we het niet klaar.”

Gelukkig gaat alles nu goed. En als het bijna halféén is, klopt Ige op de deur van de uitspanning: „Het Tolhek”. Ige weet heel best hoe het hier is. Hij is er wel eens geweest, toen hij met vader mee mocht naar Medemblik. Hij kent Simonsz ook goed. Wat duurt het lang voor de waard komt. Nog maar eens kloppen. Eindelijk hoort Ige gestommel in de gelagkamer en dan een wantrouwende stem: „Wie is daar zo laat?”

„Ik ben Ige Solkes. Doe gauw open, Simonsz.”

Meteen gaat de deur open. „Wat is er aan de hand?” De stem van de baas trilt van koude en onrust.

In een paar woorden vertelt Ige alles.

„Hier is de sleutel van de staldeur,” zegt de waard. „Zet hem maar op stal. En kom dan gauw hier.”

Intussen heeft Simonsz licht gemaakt in zijn gelagkamer en zijn kleren aangetrokken. „En hoe moet jij weer naar de stad terug, Ige?” vraagt hij, als deze binnenstapt.

„Kan ik hier slapen? Dan ga ik morgenochtend maar weer terug.”

„Heel best. Boven is nog wel een bed over.”

Dan vertelt Ige van zijn rit langs de Streekweg.

„Je bent een dappere kerel,” zegt Simonsz en klapt Ige kameraadschappelijk op zijn schouder.

Het duurt lang eer Ige in het vreemde bed in slaap valt. Maar eindelijk vallen zijn ogen toch toe.

Om halfzeven staat Simonsz alweer voor zijn bed. „Wakker

worden, Ige. Je moet nu maar naar huis teruggaan. Anders zijn ze thuis zo ongerust.”

Ja, Ige gaat er meteen uit. Hij wil nu weer graag naar vader en moeder. Eerst een paar dikke sneden roggebrood met dik reuzel er op gesmeerd, en dan gaat hij op huis aan. Hoe zal het daar zijn?

Hoofdstuk III

TEGENSLAG

Even over halfzes stapt Solkes de bedstee uit. Hij kan het daar niet langer uithouden. Veel slaap heeft hij niet gehad deze nacht.

Toen hij kwart voor één was thuisgekomen, zat moeder nog bij de tafel.

„Ben je niet naar bed gegaan?” had vader verwonderd gevraagd. Maar even verwonderd antwoordde moeder toen: „Dacht je dat ik daar rust zou vinden, terwijl jullie zo’n gevaarlijk karwei op te knappen hebben? Vertel me nu eerst eens gauw hoe alles gegaan is.”

Toen heeft vader alles verteld, ook hoe Ige in zijn eentje de stadswallen omgereden is.

„Hoe durfde die jongen dat,” verbaasde moeder zich. „Zie je wel, dat het veel te erg was.”

„Nu vergis je je . . . want het is bewezen, dat Ige een jongen is die zijn mannetje staat.”

„Als hem nu maar niets overkomt in een van die dorpen,” zuchtte moeder. „Ik wou dat hij maar goed en wel thuis was.”

„Met Gods hulp zal dat gebeuren.” Vader zei dat zo zeker, dat moeder er weer door gerustgesteld was.

Toch hebben ze nog wel een half uur zitten praten, voor ze naar

bed gegaan zijn. En van slapen is er het eerste uur niets gekomen. Toen zijn ze ingedommeld, maar elk ogenblik schrokken ze wakker. Ook om vijf uur, maar toen zag vader, dat de dageraad al aangebroken was, en meteen was zijn ongerustheid weg. Hij had zijn vrouw aangestoten en gefluisterd: „Ige heeft het klaargespeeld, hoor! Anders zou hij alweer hier geweest zijn!”

„Ja,” beaamde moeder opgelucht. „Dat is vast goed afgelopen.” En toen konden ze alle twee van blijdschap niet meer slapen. En zodra de klokken van de Sint-Pancrastoren halfzes speelden, had vader het welletjes gevonden.

Nu loopt hij door de kamer, en net zal hij naar de stal gaan, maar daar hoort hij zijn vrouw zachtjes roepen: „Luister even, man.”

„Ja, wat is er?”

„Zou je het wel tegen Dorus zeggen als die om zes uur komt?”

„k Weet zelf niet. Niks zeggen maar, hè?”

„Juist. Hoe minder mensen het weten hoe beter. We moeten er Janneka ook maar niets van zeggen.”

„Nee, dit geheim zullen we maar met ons drieën bewaren.”

Dan loopt Solkes naar de paardenstal en zijn eerste werk is de dieren vers drinkwater geven en de ruiven met hooi vullen. Terwijl hij het hooi er in husselt, moet hij er onwillekeurig aan denken, dat de paarden zo erg veel eten. Er is ook geen krachtvoer voor hen, peinst hij, net als voor de mensen. Je zou maar raak kunnen eten. Wat voor voedsel zit er nu in aardappelen met mosterddoop en gort in water gekookt. Wij hebben tenminste nog wat reuzel, maar de meeste mensen eten droog roggebroad. Allemaal zegeningen van de Fransen, die we als bevrijders met gejuich binnengehaald hebben. Dat is nu al weer zeventien jaar geleden. Zou dit jaar nu het laatste zijn? Dan zou 1813 een jaar worden, dat je nooit vergeten zult. . . . Wie weet, loopt het vandaag of morgen helemaal mis met Napoleon. Zo denkend loopt Solkes langs de paardenstallen. Twaalf dieren hebben er steeds ingestaan en nu zijn er nog maar vijf. Meer dan de helft is

weg. . . . Nou ja, Bles staat in Hoogkarspel, maar die telt niet mee.

Dan gaat de staldeur open en Dorus komt binnen. Ze beginnen net als alle dagen de paarden te roskammen. Dit doen ze altijd op straat, vóór de stal. Dorus neemt Witvoet en vader Schimmel voor zijn rekening. Terwijl ze druk aan 't rossen zijn, krijgen ze bezoek van Brouwer, de baas van de Bierstal.

„Morgen, mannen,” groet hij.

„Môge.” De wedergroet is nu niet dadelijk vriendelijk te noemen.

„Goed weer na al de regen van gister,” begint Brouwer het gesprek.

„Ja,” zegt Dorus kort en bondig. Vader Solkes zegt niets, maar kijkt wantrouwend over de rug van Schimmel naar de onbetrouwbare Brouwer.

Brouwer gaat wat dichterbij Solkes staan en steekt opnieuw van wal: „Vannacht is er wat ergs gebeurd. Het paard van de Fransen is uit mijn stal gestolen.”

„Dat ziet er niet mooi voor je uit,” zegt Dorus nu zogenaamd medelijdend. „Het zal je geld kosten, man.”

„Nou, het is *jouw* paard, Solkes,” zegt Brouwer. „Dus *zij* kon er weleens last mee krijgen.”

„Zo, denk je, dat ik verantwoordelijk ben voor jullie fouten? Die Franse officier had er een schildwacht bij moeten zetten. En met dat gestolen paard heb ik niets te maken.”

Terwijl vader dat zegt, loopt Brouwer naar de openstaande staldeur en loert naar binnen.

„Staat hij er niet?” vraagt Dorus spottend.

Brouwer geeft geen antwoord. Maar hij heeft al gezien, dat Bles niet op stal staat.

„Nou, ik ga er maar vandoor,” mompelt hij dan. Hij is lelijk in de war. Er zal niets anders op zitten dan naar „Het Hof van Holland” te gaan, waar de officier overnacht, om te vertellen

wat er vannacht gebeurd is. Sloffend loopt hij wég.

„Dat is ook een mooie grap,” lacht Dorus. „Wat zal die Franse sinjeur woedend zijn.”

„Ja, ja,” bevestigt Solkes. Verder praat hij er niet over. Hoe het komt weet hij zelf niet, maar hij wordt zomaar een tikje onrustig van binnen. Die Brouwer heeft gezegd: „’t Is een paard van jou, Solkes. Jij kon er wel eens last mee krijgen.” En toen heeft hij in de stal gegluurd.

Wie weet wat hij de officier op de mouw speldt om zijn eigen onschuld te bewijzen. Ja, betrekkelijk is die Brouwer zo onschuldig als een pas geboren lammetje. . . . maar als. . . . ach, waar piekert hij eigenlijk over?

Solkes schuiert en poetst Schimmel, zo dat de zwarte appeltjes op de huid glanzen in de Aprilzon.

Net hebben ze het laatste paard onder handen, of daar verschijnt de Franse officier in de straat, geflankeerd door twee gendarmes.

„Zouden wij bezoek krijgen?” vraagt Dorus.

Solkes haalt de schouders op. Maar hij snapt heel goed, dat het om hem te doen is. Nou, laten ze mijn huis en stal maar doorzoeken. Bles zullen ze er niet vinden. Hij probeert zijn bange gedachten te verdrijven. . . . Maar wie weet wat er zal gebeuren. . . . En als het drietal vlak bij Solkes blijft staan, voelt deze zich wit worden. . . . maar heel gauw herstelt hij zich.

De Fransman schraapt zijn keel en begint: „Brouwer heeft me verteld, dat uw paard uit de stal is verdwenen. En nu moet u zorgen dat er weer een in komt te staan.”

Even weet Solkes, die anders toch heus niet op zijn mondje gevallen is, niet wat te antwoorden. Maar dan zegt hij resoluut: „Dat kan ik niet.”

„’t Zal toch moeten. Geef ons die bruine, dan is alles weer in orde.”

„Weer een paard geven? Onmogelijk. Dan kan ik wel ophouden met post vervoeren.”

„Dat is in elk geval beter dan dat onze generaal er mee op-
houden moet, omdat hij geen paarden genoeg heeft. Mannen,
neem de bruine mee.”

„Daar blijf je af.” En Solkes gaat vlak voor de gendarmes staan
om hun de weg te versperren.

„Doe geen onbezonnen dingen, Solkes,” waarschuwt de ene gen-
darme. „Je snijdt jezelf in de vingers. Dat weet je.”

„Jij hebt gemakkelijk praten. Jullie halen mij het brood uit de
mond.”

„Ga op zij. Laat de mannen er door,” buldert de officier en hij
richt een pistool op Solkes borst.

Doodsbang tuurt Solkes naar het vuurwapen, en in zijn zenuwachtigheid laat hij zich ontvallen: „Dat is jullie macht, hè! En dan maar weerloze burgers bestelen. Bah!”

Nu Solkes zo brutaal wordt, dreigt de Fransman: „Je zult er nog wel meer van horen.”

Zonder ook maar iets er tegen te kunnen uitrichten, moeten de beide mannen aanzien, dat er weer een paard wordt meegenomen.

Als de gendarmes de hoek van de straat om zijn, laat de officier met een treiterende grijns het pistool zakken. En zonder een woord te zeggen, gaat hij met hoge borst de gendarmes achterna. De schrik trilt Solkes nog na in de benen. En Dorus is ook van streek.

„Wat zullen we nog beleven van die lui,” zegt hij opgewonden. „’t Is te hopen, dat Napoleon op den duur de oorlog verliezen zal, anders. . . .”

„Anders gaan we allemaal naar de kelder,” maakt Solkes de zin af. „Ga je mee naar de kamer om een bak koffie, daar zullen we wat van tot bedaren komen.”

„Dat was me daar een toestand,” begint moeder bij het binnenkomen van de twee mannen. „Janneka gilde aldoor: „Hij wil vader doodschieten.””

„Zo ver is het gelukkig niet gekomen,” zegt Dorus.

„Maar hij was er toe in staat,” meent moeder. „En ik heb gezien, dat hij weer een paard meegenomen heeft.”

„Dàt zijn we voorgoed kwijt, vrouw,” zucht Solkes. „Als het zo doorgaat, dan. . . .”

„Daar komt Ige aan,” roept Janneka verwonderd. „Waar is die geweest?”

Solkes kijkt zijn vrouw aan, en op zijn gezicht staat te lezen: Wat blijft er nu van ons geheim over? Zal ik het dan toch maar vertellen?

Moeder kijkt glimlachend terug en knikt dan toegeeflijk.

Dorus, die het goeie werk zwijgend aanziet en er niets van snapt, vraagt: „Wat doen jullie vreemd? Is er iets aan de hand?”

„Ja, dat is er,” antwoordt vader. „Wacht maar een ogenblik, dan zul je aan de weet komen wat er aan de hand is, als Ige z'n verhaal vertelt. Je zult er vreemd van ophoren.”

„Goeiemorgen, allemaal,” groet Ige, die vrolijk lachend binnenkomt. „Daar ben ik dan weer. Bles staat veilig en wel op stal.”

„Wat zeg je? Bles op stal? Bij Brouwer?” Dorus is één en al verbazing.

„Bij Brouwer op stal?” herhaalt Ige spottend. „Bij Simonsz zult u bedoelen.”

„Heb jij Bles dan gestolen, baas?”

„Nee, ik heb hem er niet weggehaald, maar Bles is zelf bij me teruggekomen.” En dan vertelt Solkes het nachtelijk avontuur van zijn paard. En hij eindigt met: „En toen zag ik Ige op zijn paard in de donkere Streek verdwijnen. Wat er toen gebeurd is, moet Ige ons vertellen. Want, Dorus, ik ben er net zo nieuwsgierig naar als jij. En jongen, is 't allemaal van een leien dakje gegaan?”

„Nee, nee, dat niet, vader.” Nu deelt Ige zelf zijn avontuur in Lutjebroek mee.

Dorus klapt met beide handen op de knieën van pret, dat Ige zo kostelijk die veldwachter te vlug afgeweest is, en hij lacht: „Daar moet je niet bij Bles mee aankomen, om hem zo maar eens even bij de teugels te willen pakken. Hij had die vent net zo goed een knauw in zijn arm kunnen geven, die hem dagen had kunnen heugen. Ik ken Bles, ik heb wat een reizen op hem gemaakt.”

„Ja, voor vreemden was hij altijd lastig,” bevestigt vader. „Maar hoe het ook is, Ige, je hebt het er buitengewoon goed afgebracht. Maar alle moeite is vergeefs geweest, want zo-even heeft die Fransoos onze Bruin meegenomen.”

„Wat gemeen,” valt Ige uit. „Hebben we ons daar nu zo voor uitgesloofd?”

„Het is alles voor niets geweest, dat geef ik toe,” zegt Dorus wijsgerig. „Maar stel je eens voor, dat een ander je paard gestolen had. Nou, dan hadden ze net zo goed Bruin bij ons weggehaald!” „Ja, ja,” geeft vader toe. „Daar kon je wel eens gelijk in hebben. Dan zou ik er werkelijk twee kwijt geweest zijn. En nu toch maar één!”

„En weet je wat ook nog een voordeel is, misschien,” bedenkt moeder. „Nu er nòg één weg is, slaan ze ons de volgende keer wel over.”

„Daar ben ik nog niet zo zeker van,” meent Solkes. „Maar in ieder geval: Bles staat veilig in Hoogkarspel. En voortaan maak ik halve reizen op Schimmel naar Medemblik. In „Het Tolhek” verwissel ik van paard. En als ik een dag met Vos ga, hebben Bles en Schimmel allebei een dag rust. Dus dat komt allemaal prachtig voor elkaar. Maar mensen, als het uitkomt, zijn we er nog gloeiend bij. Dus zwijgen, hoor! Met niemand er over praten. Denk jij er vooral aan, Janneka?”

Daar kan vader van op aan. Het moet een diep geheim blijven. „Maar Ige, mijn jongen, ben je niet erg moe?” vraagt moeder bezorgd. „Je hebt zo weinig slaap gehad en zo’n lange reis achter de rug.”

„Dat valt allemaal best mee, moeder,” zegt Ige luchtig. „Van Lutjebroek tot Bovenkarspel ben ik met een boerenwagen mee-gereden.”

„Dat was fijn!”

„Zeg, Ige,” vraagt Janneka, „was je niet bang, dat de veldwachter van Lutjebroek je zou herkennen?”

„Eerlijk gezegd, was ik wel een beetje bang. Maar onderweg heb ik geen veldwachter gezien.”

„Gelukkig maar!” Je hoort aan moeders stem, dat ze dankbaar is.

Dan gaat ze roggebrood snijden, en ook Janneka weet haar werk als de beste. Zij schenkt koffie in.

Als ze ontbeten hebben, worden de paarden gezadeld, en vader en Dorus hijsen de hoorn over de schouder.

Ige kijkt de postillons na. En als ze uit het gezicht zijn, sluit hij de staldeur. Kom, hij zal naar school gaan. Meester Vonk zal er al wel zijn.

Hoofdstuk IV

DAT IS OOK WEER WAT!

Solkes rijdt met verwarde gedachten door de dorpen. Dan denkt hij aan zijn steeds slinkend paardenaantal, dan weer aan de avontuurlijke nacht en dan piekert hij er weer over hoeveel hij vergoed zal krijgen voor zijn paarden. Misschien twintig of vijf en twintig daalders per stuk en voor vijftig daalders zal hij misschien wel één ander paard terug kunnen kopen. Hoe dichterbij hij Lutjebroek komt, hoe onrustiger de postillon wordt. Je kunt nooit weten. . . . Of zou het nu met hem zo zijn, als ze wel eens zeggen van een dief, die, als hij langs de veldwachter loopt, meent dat deze voortdurend naar hem kijkt. . . . En vlak bij het posthuis in Lutjebroek staat een veldwachter. Zou die? . . .

„Ho maar, Schimmeltje,” zegt Solkes.

En het paard, dat de vaste halten nog beter weet dan zijn baas, blijft vlak naast de veldwachter staan. Het beest steekt even de kop vooruit om de leidsels wat lossers te halen.

„Môge, postillon,” groet de veldwachter.

„Môge,” wenst Solkes terug. En dan zegt hij met een onschuldig gezicht: „Mooi weer, hè?”

„Ja, ja! Nog wat nieuws in Enkhuizen?”

„Och, narigheid. Gisteren is er een paard van me gevorderd. En vandaag weer één.”

„Hoe dat zo?”

„Omdat het eerste vannacht gestolen is.”

„Als ik dat niet gedacht had,” roept de veldwachter uit. „Vannacht is de dief door ons dorp gereden. Ik heb op hem geschoten.”

„Geraakt?”

„Dat weet ik niet. Maar hij is als een wildeman weggereden. Ik wou, dat ik maar dadelijk geschoten had, maar ik twijfelde nog even. En toen was de dief er net van door. Maar mocht je onderweg iets horen, postillon, zeg je het me dan vanavond? Ik zal hier weer op je wachten.”

„Doe dat maar.” En dan geeft Solkes een klein pakje brieven aan de posthouder en stopt het stapeltje brieven uit Lutjebroek in de postzak, die aan het zadel bungelt.

Opgelucht zet Solkes koers naar „Het Tolhek”, waar hij nog wat te bespreken heeft met Simonsz. De kosten van voer en stalling, want de waard kan er niet voor niets een kostganger op nahouden.

Bij de uitspanning „Het Tolhek” gaat Schimmel uit zichzelf stapvoets. Hij weet best, dat hij hier een half uurtje op stal mag uitrusten.

En als hij in de stal komt, ziet Schimmel kennis. Hij heft de kop op, steekt zijn zo beweeglijke oren vooruit en als hij er zeker van is, dat het Bles is, hinnikt hij blij.

„Wat kennen die dieren elkaar toch, hè?” lacht Simonsz.

„Of ze,” beaamt Solkes en het eerste dat hij doet is, als hij van zijn paard gestegen is, naar Bles lopen en hem eens vertrouwelijik op de hals kloppen.

„Ben je daar, ouwe jongen? Daar had weinig aan gemankeerd of ik was je kwijt geweest.”

„Die jongen van jou heeft zich best geweerd vannacht. Menige kerel zou het hem niet nadoen.”

Vader knikt trots.

Dan lopen ze samen naar de gelagkamer, waar Solkes eerst eens

rondkijkt wie er zitten. Bij de hoek van het raam zit een marskramer, en aan de ronde tafel een vreemdeling.

Natuurlijk vragen die twee bij het zien van de postillon of er iets bijzonders gebeurd is. En dan vertelt Solkes met de nodige franje er aan van de vordering, de diefstal en de wakkere veldwachter in Lutjebroek.

En dan vraagt hij of één van beiden soms iets van de diefstal heeft gehoord.

Nee, helemaal niet. Ze hoorden er juist erg van op.

Na een half uurtje rust vertrekt Solkes in de richting van Medemblik. Ook daar, in de gelagkamer van „Het wapen van Medemblik”, wordt de paardenvordering druk besproken. De waard weet te vertellen, dat de paardenhouder acht en twintig daalders voor zijn paard uitbetaald gekregen heeft. „Dat is een billijke prijs,” vindt hij.

„Wat heb je aan geld?” vraagt Solkes uitdagend. „En waar komt het vandaan?”

„Nou ja, op onze burgers wordt het verhaald,” geeft de waard toe. „Maar ze konden net zo goed je beesten meenemen, zonder één stuiver er voor te betalen.”

Vader knikt maar eens. En hij zet zich bij de tafel en eet zijn roggebrood, met een glas bier er bij.

Op de terugreis staat de veldwachter weer bij het posthuis van Lutjebroek.

Nu is vader niet angstig, maar vindt hij het juist grappig, om de onnozele hals, die meende zo vreselijk dapper en waakzaam te zijn geweest, nu eens met een kluitje in 't riet te kunnen sturen; want onderweg heeft hij gehoord, dat deze dienaar van de wet nogal Fransgezind is. Niet openlijk maar stiekem. Dat zijn juist de gevaarlijken. Maar allahl Ige is er doorgerold. . . .

Als Solkes naar Enkhuizen koerst, is de Lutjebroeker veldwachter nog net even wijs. . . .

„Vooruit, Schimmeltje,” spoort Solkes zijn paard aan. „Nog één halte, dan zijn we thuis.”

De baas heeft vandaag een sterk verlangen om thuis te zijn. Nu zal er wel een brief van de burgemeester liggen, dat hij het geld voor zijn paarden kan halen. Als hij nu eens voor elk dier acht en twintig daalders zou krijgen. Dan kon hij proberen om er voor dat geld één terug te kopen. . . . Als dat zo zou zijn, dan. . . . Daar rijdt Solkes weer, net als ongeveer vier en twintig uur geleden, door de Enkhuizer stadspoort. Weer blaast hij bij het posthuis zijn zo bekende postdeuntje. Duyvensz neemt weer de post in ontvangst en daar rijdt Solkes in draf op de stal aan.

Geholpen door Ige, voorziet hij de paarden van eten en drinken. In de kamer ligt een nog ongeopende brief op tafel. Vader ziet direct, dat het er een van het stadhuis is. Hij verbreekt het lakstempel en zijn ogen vliegen over het papier.

„Dat is toch het toppunt,” roept hij dan boos, terwijl hij de brief verachtelijk op tafel terugwerpt. „Ik krijg maar één paard vergoed.”

„Wat wou jij dan eigenlijk, man?” vraagt moeder Solkes verwonderd.

„Ze hebben er twee bij me weggehaald, is 't niet? Dus heb ik recht op tweemaal acht en twintig daalders.”

„Nu ben je in de war,” zegt moeder rustig. „Wij zijn er toch maar één kwijt.”

„Dat is ook zo,” erkent Solkes. „Daar dacht ik helemaal niet aan. Maar daar weet het stadsbestuur niets van. Ik hoopte nog wel een ander paard terug te kunnen kopen. . . .”

Vader raapt de brief weer op en wijst met zijn vinger onderaan de nota. „Maar wat betekent dat nu? Hier staat: min twee gulden en negen stuivers. Waar is dat goed voor?”

Moeder haalt de schouders op. „Zou het boete zijn omdat je brutaal geweest bent tegen die Fransman?”

„Welnee. Dat zou ik. . . . Stil eens, is er volk aan de voordeur?”

„Janneka, kijk jij eens even.”

Na een ogenblikje komt ze terug. „Vader, hier is Zeger Jaring. Hij wil u spreken.”

„Laat hem binnenkomen.”

Vader schuift alvast een stoel bij. En meteen komt Jaring de kamer in. Die is ook niet best te spreken, meent vader aan zijn gezicht te zien. En dat heeft hij niet mis.

„Is dat niet erg, Solkes. Daar moeten wij, paardenhouders, de onkosten van het gevorderde paard dragen. Het is maar eventjes twee gulden en negen stuivers per persoon. 't Is meer dan erg.”

„Dat is het zeker,” beaamt Solkes. „En nu weet ik meteen wat

die twee guldens en negen stuivers onder aan de brief beduiden. Jaring, dan moet ik aan mijn eigen paard meebetalen.”

„Hoe is het mogelijk!” verbaast Jaring zich. „Dat is helemaal bezijden elk recht.”

„Recht, ach, praat niet van recht. Hier in Enkhuizen doet de burgemeester maar wat. In Medemblik en Hoorn betaalt de hele burgerij mee.”

„Zo moet het hier ook. Ik ben niet van plan mijn kostelijke geld zo maar aan zo'n Fransoos te geven. Ze krijgen van mij geen halve stuiver. Ik betaal niet. Beslist niet.”

„Ik denk er ook niet aan,” zegt Solkes vastbesloten. „We moesten eigenlijk allemaal weigeren.”

„Dat moesten we zeker. We moeten het met elkaar eens worden. Dan begint de burgemeester niets.”

Vergenoegd knikt de postillon instemmend.

„Weet je wat ik zal doen, Solkes? Ik ga dadelijk alle voerhul langs en dan kom ik straks vertellen wat we zullen doen.”

En meteen stapt hij op.

Een uur later is Jaring weer terug in de kamer bij Solkes.

„En?” vorst de postillon hoopvol. „Gaat het door?”

„Ja, ja. We zijn met z'n achten.”

„Dat is genoeg.”

„Ik heb met de andere zes afgesproken, dat we om kwart vóór tien jou komen afhalen, Solkes.”

„Dat is allemaal goed en best. Maar dan kan ik niet. Ik moet de post toch op tijd wegbrengen. Ik heb geen mens, die het voor mij kan doen.”

„Wat jammer,” laat Jaring zich spijtig ontvallen. „We rekenden er allemaal op, dat je mee zou gaan. Kom, denk er vanavond nog eens over.”

„Ik zal mijn best doen. Maar beloven kan ik niets.”

„Morgenochtend kom ik nog wel even bij je aan. Misschien kun je nog een mannetje vinden.”

Zo vertrekt Jaring en in de kamer zit Solkes met een diepe rimpel boven zijn neus na te denken.

Ige kijkt z'n vader aan. Zou hij het vragen?

„Vader?”

„Ja, Ige?”

„Mag ik morgen de post wegbrengen?”

„Jij? Zou je dat kunnen?”

„Vast wel, vader! Ik wil het zo graag!”

Vader draait zich om naar moeder. „Wat denk je er van, vrouw? Zullen we het er maar op wagen?”

„Nou, Ige is flink genoeg, dat heeft hij vannacht wel bewezen. Maar. . . .” Hier houdt moeder stil en kijkt een beetje plagend naar Ige.

Een beetje verschrikt vraagt Ige: „Maar wat is er dan, moeder?”

Lachend gaat moeder verder: „Maar zou je het postdeuntje wel kunnen spelen?”

„O,” roept Ige opgelucht. „Als het anders niet is!”

Vader Solkes steekt zijn zoon de posthoorn toe. „Vooruit, Ige, probeer dan maar eens, of je mijn deuntje kunt blazen.”

Voorzichtig zet Ige de hoorn aan z'n mond. De eerste tonen komen er een beetje onzeker uit. Maar dan gaat het heel goed. Ige toetert maar door. Janneka staat met de handen aan haar oren en moeder zegt: „Houd er nu maar mee op, Ige, je kunt het wel, hoor! En anders ga je maar op de bleek achter het huis oefenen.”

„Dat is niet nodig, moeder,” oordeelt vader.

„Vader,” vraagt Ige. „Op welk paard mag ik?”

„Het beste is maar op Schimmel. En in „Het Tolhek” wissel je met Bles. En op de terugweg weer. Maar denk er aan, praat je mond niet voorbij, hoor!”

„Daar hoeft u niet bang voor te zijn,” zegt Ige heel zeker. Vader lacht tevreden. Dan pakt hij de posthoorn weer van Ige aan en hangt hem op de vaste plaats.

's Avonds ligt Ige in zijn koets, en als altijd zijn z'n gedachten

weer bij de paarden. Maar wat hij anders ligt te fantaseren, zal nu werkelijkheid worden. Morgen niet naar school, maar fijn de hele dag paardrijden. Als het nou morgen maar mooi weer is! Vast wel, want de zon is rood ondergegaan.

En de volgende morgen als Ige om zes uur, gelijk met vader, is opgestaan, ziet hij de lucht half bewolkt. Goed weer. Dat is alvast een meevaller. Ige helpt mee paarden rossen. Dorus zegt: „We zijn steeds eerder klaar. Vandaag heb ik alweer een paard minder te schuieren.”

„Een makkelijke dag is ook een daalder waard,” zegt vader.

En als de paarden opgepoetst op de stallen staan, gaat de hele familie Solkes eten. Om kwart voor acht, nog voor ze klaar zijn, komen Zeger Jaring en Aai Loots poolshoogte nemen of Solkes mee zal gaan. Dat is in orde. Ze warmen elkaar intussen al aardig op. Ze nemen het niet! En die burgemeester zullen ze het eens „knappies” vertellen. En als hij niet voor rede vatbaar is, nou, dan zal hij aan de weet komen, dat de Enkhuizer slepers zich met geen kluitje in ’t riet laten sturen. Ze betalen niet, daar is alles mee uit.

Moeder Solkes schudt haar hoofd: „Doe voorzichtig!”

„Dat doen we altijd, moeder Solkes,” zegt Aai geruststellend.

„Nou, postmeester, we komen je om kwart voor tien halen.”

„Afgesproken!”

Dan is het meteen tijd om de paarden te zadelen.

Met tintelende ogen kijkt Ige naar de posthoorn. Hij stapt op een stoof en haalt het instrument van de wand. Gauw nog even proberen.

’t Gaat hoor!

Buiten stijgt Ige, zonder door vader geholpen te worden, op het witte paard.

Naast Dorus rijdt hij weg. Even ziet hij om naar vader, moeder en Janneka, die hem nakijken. Hij wuift vrolijk naar hen, en allen wuiven terug.

Bij het posthuis vraagt Duyvensz verwonderd of vader ziek is. „Nee, vader heeft vandaag iets anders te doen.”
Ja, zo zal het bij elke halte wel gaan, daar wil Ige nu al een briefje van geven.

Kwart vóór tien komen de zeven stalhouders in optocht voor Solkes huis. 't Is een bont gezelschap. Kees Kuyper heeft zijn beste plunje aan. Een paar hebben even een schoon buis en schone kousen aangedaan, maar de rest gaat in zijn werkpak bij de burgervader op bezoek.

Bij het stadhuis vraagt Zeger Jaring: „Wie van ons zal het woord doen?”

„Jij toch zeker, Jaring,” meent Kuyper.

„Dat is zo zeker niet. Ik zou zeggen, laat de oudste het doen.”

„Allemaal larie. Laat Solkes maar van wal steken, die praat alleen veel meer op een dag, dan wij met z'n allen in een week.”

„Doe je het, Solkes?” vorst Jaring.

„Als 't moet well” Enmeteen plaatst de postillon zich aan 't hoofd van de stoet. Hij geeft een ruk aan de ijzeren stang, waarmee de bel bevestigd is, waardoor het schelle geluid uit alle hoeken van de lange, brede gang weerkaatst.

„Ze zouden denken, dat er brand is,” zegt Jaring.

„Wat ze denken hebben ze toe,” lacht Solkes. „Hoor eens, daar komt de bode al aanlopen.”

„Foei, foei,” zucht deze, als hij de deur opent, „wat een lawaai.” En dan schrikt hij nog erger als hij daar al de slepers op de trappen van het mooie stadhuis ziet staan. „Maar wat believen jullie?”

„Wij moeten de burgemeester spreken.” Solkes drukt op het woordje moeten.

„Nou, nou! Moeten is dwang en huilen is kindergezang. Wacht hier maar even, dan zal ik het gaan vragen.”

De bode laat de deur achter zich dicht vallen en sloft weg.

Ongevraagd – ongeweigerd stapt Solkes naar binnen. Hij wenkt de overigen en zegt dan: „Bedelaars laat men aan de deur staan. Maar dat zijn wij toch niet. Wij komen alleen maar voor ons recht op.”

Daar staan ze dan, als een kat in een vreemd pakhuis, in de blauwe zaal.

„Wat is het hier toch een rijke boel,” fluistert Jaring. „Toen ze dit bouwden, zaten de Enkhuizers er beter voor dan nu.”

De anderen knikken instemmend.

Het duurt lang eer de bode terugkomt.

Weer loopt Solkes verder. „We wachten hier niet langer. Kom mee, mannen, we gaan alvast naar boven.”

Hol klinken de stappen van al die mannen op het marmeren plaveisel. Toch hoort Solkes een zware eikenhouten deur opengaan. Wie zou daar uitkomen? Het is een nieuwsgierige klerk met een ganzepen achter het oor; hij kijkt met grote ogen naar het bezoek.

Kees Kuyper steekt de hand op: „Môge, mijnheer!”

Flap, de deur klapt dicht, en weg is de klerk.

Schertsend, om hun zenuwachtigheid te verbergen, klimmen ze de brede hardstenen trap op.

Nu staan ze in de prachtige witmarmeren zaal, waarin de zware eikenhouten deuren met versiering stille getuigen zijn van vergane grootheid. De deftige ruimte maakt de mannen stil, en allen kijken naar de deur waarboven staat: Burgemeesterskamer. Het koperen handvat rammelt en meteen verschijnt de bode. Hij steekt zijn handen hulpeloos uit en zegt: „Hoe komen jullie hier?”

„Op onze benen,” antwoordt Solkes gevat. „Nu zijn we alvast wat vlugger bij de burgemeester.”

„Jullie kunnen meteen wel weer gaan, want hij is voor jullie niet te spreken.”

„Daar is hij niet mee klaar,” deelt Solkes de bode mee. „Dan wachten we totdat hij uit de kamer komt, als hij naar huis zal gaan. Zeg maar gerust, dat we niet eerder weggaan, voor we hem gesproken hebben.”

Weer sloft de bode terug.

De slepers mompelen: „Schandalig” en: „Is dat nu een burgemeester?”

„Hij is bang. . . .”

Heel gauw keert de bode terug. „Het gaat niet, mannen. Burgemeester heeft geen tijd.”

Zeger Jaring schreeuwt: „Geen tijd? Smoesjes!”

Wat klinkt dat hol. . . . En dan kunnen de mannen hun zenuwen niet langer de baas blijven. Ze razen en tieren door elkaar.

De bode wil hen stilletjes passeren.

„Houd dat ventje hier,” roept Solkes. „Als hij naar beneden gaat, zal hij de baljuw waarschuwen.”

Bertus Boon grijpt de bode bij de schouders en schreeuwt: „Hier blijven, mannetjesputter. Zeg jij nu maar tegen de burgemeester dat hij hier moet komen, anders haal ik hem aan zijn haren hierheen. Begrepen?”

„Ja, ja, ik ga al.”

En na een paar minuten verschijnt de burgervader in de deuropening. Met forse stem, misschien wel van bangheid, begint hij: „Hoewel ik geen tijd heb, wil ik jullie verzoek toestaan. Op voorwaarde dat jullie rustig en netjes blijven.”

„Dat zullen we,” belooft de woordvoerder, en terwijl hij de stalhouders ernstig aankijkt, zegt hij tegen hen: „Mannen, nu zwijgen, hoor! Laat mij alles vertellen.”

De aanwezigen mompelen goedkeurend.

Dan gaat Solkes de grieven uiteenzetten. En met verheffing van stem besluit hij: „Waarom worden in Hoorn en Medemblik de kosten van de vordering door alle burgers gedragen, en hier door arme voerlui alleen? Dat is toch vreselijk onrechtvaardig! Hier staan een paar burgers bij, die geen stuiver kunnen missen, laat staan van twee guldens en negen stuivers! En wij, die het wèl kunnen betalen, weigeren. Wij allen protesteren tegen dit grote onrecht.”

„Burgers van Enkhuizen,” begint de burgemeester. „Ik begrijp heel goed, dat jullie het onbillijk vinden. Maar de twee en veertig zilveren guldens moeten toch ergens vandaan komen. Onze kas is leeg en de burgers zijn arm.”

„Dat is de schuld van de Fransen,” wordt er geroepen.

„Geen woord van waar,” beweert de burgemeester. „’t Is alles jullie eigen schuld. Als er soldaten nodig zijn, is er nooit één die zich vrijwillig aanmeldt. Een paar lotelingen gaan noodgedwongen. Toen ik veertien dagen geleden een oproep deed om een

erewacht op te richten, wilde niet één jongeman medewerken. In alles werken jullie de Fransen tegen. Als jullie dit niet gedaan hadden, zouden we de oorlog allang gewonnen hebben, en dan zou het immers niet meer nodig geweest zijn paarden te vorderen! Zo zie je: eigen schuld plaagt een mens het meest.”

„’t Is onze schuld niet, leugenaar!” klinkt er een stem uit de achterhoede van de slepers.

Ontstemd kijkt de burgemeester naar de groep mannen. Hij kan niet vaststellen, wie het riep.

Aan het boze gezicht van de burgemeester ziet Solkes dat het onderhoud op die manier een ontijdig einde nemen zal. Daarom beveelt hij: „Zwijgen! Allemaal!”

Dan zegt de burgemeester uit de hoogte: „Als ik er van op aan kan, dat jullie rustig zijn, zal ik alles duidelijk maken. Wat is er over van de industrie, die eertijds aan heel Enkhuizen brood verschaft? In de meeste fabrieken werken nog maar twee mensen. De ankersmederij ligt op ’t ogenblik helemaal stil. Dit alles is veroorzaakt door stilstand in handel en scheepvaart. Alleen de wolspinnerij biedt nog werk aan vijf en twintig mensen. En weten jullie hoe dat komt? Omdat de Fransen daaraan een subsidie geven van maar eventjes vier duizend tweehonderd guldens. Maar het garenspringen wordt ook haast niet meer uitgeoefend. Vroeger werkte hier ruim tweehonderd man. Maar nu is er immers geen haringnet meer nodig. Er vaart geen buis of hoeker meer uit. Zevenhonderd en twee burgers zijn werkloos, en zeshonderd twee en veertig krijgen ondersteuning. Van deze mensen kan ik geen stuiver vorderen. Jullie werken tenminste nog, en daarom is het de enige oplossing, dat jullie de onkosten zelf betalen.”

„Dat doen we nooit,” bijt Solkes van zich af. „Laat het gemeentepersoneel het dan betalen, dat heeft toch ook werk, en verdient, als het er op aankomt, meer dan wij.”

„Wij, gemeenteambtenaren, betalen ook meer dan jullie durven

denken," verdedigt de burgemeester zich.

„Van onze belastingpenningen," roept Kees Kuyper woest.
„Lelijke Franse strooplikker!"

„En nu er uit," buldert de burgemeester. „Anders zal de baljuw met de dienders jullie er uit sabelen."

Nu kunnen de mannen zich geen van allen meer bedwingen. Dat de Enkhuizers zo arm als de mieren zijn, weet het kleinste kind, maar ook dat dit komt door de Franse bevrijders.

De stalhouders zijn ziedend, nu ze merken dat hun protest tevergeefs geweest is. Ze zouden de burgemeester wel te lijf willen gaan. Wat denkt zo'n Fransgezinde vent wel. Ze dringen naar voren, ballen de vuisten en schreeuwen al wat mooi en lelijk is door elkaar.

Nu het tumult zo groot is, wordt de burgemeester bang. Eerst gaat hij voorzichtig een paar passen achteruit, draait zich dan opeens om en snelt de burgemeesterskamer binnen, waar hij vliegensvlug de deur op slot draait.

De mannen rennen hem achterna en Kees Kuyper rammelt aan de deurknop. Maar de deur blijft potdicht. Met zijn grote, sterke vuisten bonkt hij op de deur.

„Kom er uit, als je durft, misleider!" schreeuwt hij.

Weer een klap op de deur, waardoor de uit hout gesneden versiering boven de deur aangebracht heen en weer schudt.

Solkes kijkt naar het mooie houtsnijwerk met de figuren van de leeuw, de haan en de hond. De tegenwoordige burgemeester voldoet niet aan deze symbolen van moed, waakzaamheid en trouw.

Maar toch, denkt Solkes, mogen wij het niet zover laten komen, dat de boel vernield wordt.

„Bedaar nu, mannen," schreeuwt hij dan, om boven het rumoer uit te komen. „Schelden geeft niets. Maar laten we dit stuk voor stuk volhouden: we betalen niet. Nooit!"

Ja, vinden de anderen, Solkes heeft gelijk. Het heeft geen zin om

hier nog langer te blijven. Niet betalen! Daar gaat het tenslotte toch maar om. En betalen doen ze nooit! Dat beweren ze zo luidruchtig mogelijk, in de hoop, dat de burgemeester het nog zal horen.

Schuyt, de bode, heeft het ook gehoord.

Naar boven loerend staat hij in de gang te wachten, tot de stalhouders de blauwstenen trappen afkomen.

Als ze langs hem lopen, zegt hij geniepig lachend: „Niet betalen, hè? Jullie denken zeker, dat de Fransen daar zomaar genoeg mee nemen.”

De mannen geven de bode geen antwoord en ze lachen spottend om wat hij zegt. Maar diep in hun hart weten ze toch, dat hij gelijk heeft. De Fransen zullen het er zo heus niet bij laten zitten. Het is vechten tegen de bierkaai. . . .

Voor het stadhuis blijven ze staan praten.

„Ja, Enkhuizen is arm,” zucht Solkes.

„Dat is alles de schuld van de Fransen,” zegt Zeger Jaring.

En Kuyper schreeuwt weer driftig: „Maar toegeven doen we niet, hoor!”

„Zacht een beetje,” fluistert Aai Loots. „Daar staat er één achter de ruitjes te loeren.”

„Ja, hoor, 't is Schuyt, de bode.”

„Zullen we dan maar gaan?” noodt Solkes.

Met elkaar lopen ze de Breedstraat uit, en op de hoek van de Koopmansstraat gaan ze uiteen.

Solkes en Zeger Jaring moeten dezelfde kant heen.

„Is het in Hoorn en Medemblik niet zo arm als hier?” vraagt Jaring.

„Neel 't Is wel geen vetpot. Maar daar hebben ze de landbouw en de veeteelt nog, zie je. En wij zijn afhankelijk van de visserij en scheepvaart.”

„Dat is zo. Jij en ik redden het nog wel. Maar Aai Loots, ik weet zeker, dat die al op zwart zaad zit. Hoe moet die man met zijn

twee paarden de kost verdienen? Hij heeft me al verteld, dat hij de twee guldens en negen stuivers onmogelijk kan betalen."

„Ja, ja. 't Is een moeilijke tijd. Wij tweeën zullen er geen snee roggebrood minder om eten. Maar als het zo doorgaat, zal Aai zijn spulletje nog moeten verkopen."

„Dan moet er weer een ondersteund worden," zegt Jaring somber. „Wanneer zal er toch een eind aan komen?"

Bij Solkes' huis nemen ze afscheid van elkaar.

„En hoe is het gegaan?" vraagt moeder Solkes nieuwsgierig.

„Heeft het nog wat gegeven?"

„Geen steek," antwoordt vader, en hij vertelt, wat er op het stadhuis gebeurd is. „Maar toch was die burgemeester maar wát bang voor ons," besluit hij trots.

„Acht je vijanden niet te licht, man," waarschuwt moeder. „Met die opstandigheid kom je geen stap vooruit. Het kost ons straks nog meer. Dat zul je zien."

„Als we allemaal zo praatten, zouden we binnen een maand niets meer bezitten. Nee, nee, vrouw, we houden nu eens voet bij stuk."

Janneka, die bezig is met stof afnemen, klopt de stofdoek uit. En als ze in de kamer terugkomt, zegt ze met een benauwd gezicht: „Vader, daar komt de bode van 't stadhuis met een brief in de hand. Zou hij hierheen komen?"

„Best mogelijk! Misschien schrijft de burgemeester wel, dat wij niet hoeven betalen. Want denk er aan, dat hij bang was, toen wij daar stonden op te scheppen."

„Daar is hij al, vader," fluistert Janneka. „Zal ik de deur opendoen?"

„Ik doe het zelf wel." Vader schuift zijn stoel met veel lawaai op zij en beent naar het portaal, waar de bode galmt: „Volluk!"

„Ja, wat is er?"

„Kijk eens, een brief van het stadhuis. Of u die wilt ondertekenen," zegt hij zalvend.

Ruw scheurt Solkes de brief open. Hij leest. . . . en dan?

„Breng die brief maar weer gauw bij de burgemeester terug en zeg maar dat het niet doorgaat.”

„Dus u weigert te tekenen?”

„Goed geraden.” Solkes zegt het vastbesloten en klapt meteen de onderdeur dicht. Nog even blijft hij de bode nakijken, die mopperend de stoep afstapt, en laat dan ook de bovendeur dicht vallen.

Weer in de kamer terug zegt vader: „Dat was me ook wat moois. Daar wou die bode me de rekening al laten betalen.”

„Dat is dus wat ander dan je dacht, man. Jij hebt die Fransgezinden nog nooit goed leren kennen.”

„Och, het zal misschien zo'n vaart nog niet lopen. Maar hoe het ook gaat, we blijven weigeren. Allemaal! Dat hebben we vanmorgen afgesproken.”

Dan gaat vader naar de stal. Er is nog werk genoeg aan de winkel. Er moeten nog wortelen gesneden worden en Vos moet nieuwe hoefijzers hebben. Als Solkes met Vos naar Booms de hoefsmid loopt, moet hij even aan Ige denken. Hoe zal hij het er af brengen? Zou hij al in „Het Tolhek” zijn?

Terwijl vader Solkes in Enkhuizen over Ige loopt te piekeren, stopt deze juist bij „Het Tolhek”. Eerst zet hij Schimmel op stal. En daar ziet hij zijn trouwe Bles staan, waarmee hij de vorige nacht zo'n geweldig avontuur beleefd heeft. Met een paar stappen is hij bij het paard. Liefkozend klopt Ige het op de hals.

„Zo, ouwe jongen. Dat had je niet gedacht, hè, dat ik weer zo gauw bij je komen zou!”

Bles snuffelt aan Ige's buis.

„Ik heb niets voor je te eten,” praat de jonge baas. „Maar stil eens. Je krijgt een stukje roggebrood van me.”

Ige haalt zijn boterhammen uit zijn leren tas en hij trekt er het bovenste kapje af. „Hier, jongen.”

Voorzichtig pakt Bles het kleine stukje roggebrood met zijn fluweelzachte lippen uit Ige's hand.

„Lekker, hè,” lacht Ige.

Dan ontdoet hij Schimmel van het hoofdstel en zadel, en zet het paard naast Bles. De dieren besnuffelen elkaar en dan hinniken ze blij.

Terwijl Ige de stal uitloopt om naar de gelagkamer te gaan, komt Simonsz juist aanlopen.

„Wat nou? Jij postillon, Ige? Vader is toch niet ziek?”

„Nee, hoor, gelukkig niet.” En dan fluistert Ige waarom vader thuis is gebleven. Dat mag de waard alleen weten. Want verder geeft Ige iedereen hetzelfde ontwijkende antwoord: „Vandaag heeft vader iets anders te doen.”

Na een half uurtje zadelt Ige Bles. Hij vindt het toch zo fijn, dat hij vandaag ook weer op Bles mag rijden.

's Middags wisselt Ige in „Het Tolhek” weer van paard, en 's avonds even over zessen komt de jonge postillon, zo trots als een pauw, de stadspoort binnenrijden.

Bij het posthuis houdt hij halt. Hij blaast de posthoorndeun. De tonen schallen er uit. En net als hij de zak brieven aan Duyvensz afgeeft, komt vader de hoek om.

„Goed gegaan, jongen?”

„Best, vader,” antwoordt Ige blij. „En hoe is het met u gegaan?” Solkes schudt lachend z'n hoofd. „Nou, jongen, dat was me een mooie boel daar op het stadhuis.”

Samen lopen ze naast Schimmel, die nu stapvoets gaat, en dan vertellen ze om beurten hoe alles vandaag verlopen is.

Ige vertelt hoe blij hij was, toen hij de rit van Hoogkarspel naar Medemblik op hun oude Bles mocht maken.

Als vader vertelt wat er op het stadhuis gebeurd is, moet Ige lachen.

En net als vader meent hij: „De burgemeester is maar wat bang! Het zal vast zo'n vaart niet lopen!”

Hoofdstuk V

ONGEWENSTE GASTEN

Het is twee weken later. Over het oproer op het stadhuis praat niemand meer. Dat hoort alweer tot het verleden. De bode is intussen ook bij de andere zeven stalhouders geweest om een kwitantie aan te bieden, maar overal kreeg hij hetzelfde te horen: „We betalen niet!”

Aai Loots heeft gezegd: „Ik kan niet eens betalen, want ik heb geen stuiver in de beurs. Maar wees er van verzekerd, als ik het had, gaf ik het net zo min.”

Niets hebben ze er meer van gehoord.

En in het kleine stille Enkhuizen gaat bij de familie Solkes het leven weer zijn gewone gang. Een paar uur geleden zijn vader en Dorus met de post de poort uitgegaan.

Ige zit in de klas bij meester Vonk, en moeder en Janneka zijn in de paardenstal aan 't wassen.

Met opgestroopte mouwen staat moeder over de wastobbe gebogen en schrobt het baaien goed schoon. Janneka spoelt de kleren na, om ze dan aan de drooglijn te hangen.

Terwijl ze zo druk bezig zijn, merken ze niet, dat de deur geopend wordt.

„Goeiemorgen, vrouw Solkes!”

Verschrikt kijkt moeder van haar wastobbe op. Haar gezicht,

rood van de hete damp, wordt plotseling bleek. Want daar in de deuropening staat de baljuw met een gendarme.

Daar zul je 't hebben, denkt moeder. Maar toch vraagt ze heel kalm: „Wel, wat is er aan de hand?”

„Hier is een kostganger voor u,” zegt de baljuw met een vals glimlachje. „U mag deze man net zo lang te eten geven, tot de twee guldens en negen stuivers van het gevorderde paard aangezuiverd zijn.”

„Watblief?” roept moeder Solkes verbouwereerd uit. „Die man de kost geven? We weten zelf haast niet aan aardappelen en rogge te komen.”

„Dat zal wel meevallen,” meent de baljuw. „U heeft er maar voor te zorgen, dat de man goed eten en drinken krijgt. Er wordt voor ordentelijke kost zeven stuivers per dag berekend.”

„Dus dan zouden we acht dagen met hem opgescheept zitten?” vraagt moeder boos. „Hoe durven jullie!”

De baljuw gaat er niet eens op in. Tegen de gendarme zegt hij: „Ga maar naar binnen.”

En dan maakt hij rechtsomkeert.

Vrijpostig gaat de gendarme op vaders stoel zitten en zegt: „Ik heb dorst.”

„Janneka, zet jij koffie?” vraagt moeder.

„Koffie?” roept de gendarme verachtelijk. „Dat drink ik niet. Bier wil ik hebben.”

„Bier heb ik niet en ik ben ook niet van plan om het in huis te halen,” is moeders vastberaden antwoord. „Als je bier wilt drinken, moet je dat maar in een herberg kopen.”

„Dat zal ik doen. Ik zal tegen de waard zeggen, dat Solkes wel komt afrekenen.” En meteen verlaat hij de kamer en stevent naar de kroeg.

„Dat is me wat moois,” zegt moeder tegen Janneka. „Wie weet hoeveel pinten bier hij daar uitdrinkt.”

„Vader had veel beter kunnen betalen, hè moeder?”

„Ja, kind! Dat heb ik ook al gezegd. Maar vader dacht, dat het zo'n vaart niet zou lopen. Die mannen hitsen elkaar maar op en toch trekken ze altijd aan 't kortste eind. Dat zie je nu maar weer.”

„Wat zal vader boos zijn, als hij vanavond die gendarme hier

in huis ziet.”

Moeder knikt en buigt zich zuchtend over de wastobbe.

Twaalf uur! Ige komt uit school. Op een holletje gaat hij naar huis. Maar als hij de hoek van de straat omslaat, ziet hij daar twee gendarmes aankomen. Nou, nou, die twee schijnen schik te hebben. Ze doen zo mal. Op de stoep van zijn huis blijft Ige

nog even naar hen staan kijken. De gendarmes lachen luidruchtig en slaan elkaar van pret op de schouders.

„Ha, ha, ieder drie pinten bier, en 't heeft ons geen duit gekost,” lacht de langste.

De andere lacht mee. „Zo kunnen we vanmiddag nog eens gaan.”

„Welja, we hebben toch geen dienst. Maar laten we eerst eens gaan kijken, wat er in ons kosthuis te eten valt.”

Met een klap op de schouder nemen ze afscheid van elkaar.

„Nou, tot vanmiddag twee uur in „Het Hof”, hoor,” roept de lange, nog eens omkijkend.

En dan . . . Ige proest het uit van 't lachen. De gendarme kijkt niet uit en komt bijna te vallen over een grote ongelijke kei. Hij zwaait met zijn armen en maakt allerlei rare capriolen om z'n evenwicht te bewaren. Ige geniet! Wat een gek gezicht is dat. Maar hij zou het eigenlijk nog mooier gevonden hebben, als de gendarme languit op de straat terechtgekomen was. Maar wat is dat? Daar komt de gendarme regelrecht op hem af. Zou hij gezien hebben, dat hij hem uitgelachen heeft? Vast well! Met twee stappen is Ige in huis. De onderdeur flapt hij dicht, maar voor hij de bovendeur dicht kan doen, stapt de gendarme de stoep al op. Net mis, mannetje, denkt Ige. En rang! Daar klapt de bovendeur met voor de neus van de gendarme dicht. Ige zet zich schrap. Met één voet houdt hij de onderdeur dicht, en met zijn beide handen de bovendeur. Zo! Zie nou maar, dat je me te pakken krijgt!

Maar de gendarme laat zich zo niet afschepen. Hij rammelt aan de klink. „Doe open! Ik moet er in!”

Nu duwt de gendarme uit alle macht aan de buitenkant van de deur.

Lang kan ik het niet meer houden, denkt Ige. En bang schreeuwt hij: „Moeder, Janneka, kom gauw! Hellep!”

Maar als moeder en Janneka op het hulpgeroep aan komen hollen, is het met te laat.

Met een smak slaat de deur open, en de gendarme rolt zo lang als hij is naar binnen.

Daar ziet Ige hem toch nog languit liggen. Maar hij vindt het nu lang niet leuk meer.

Mopperend krabbelt de gendarme overeind.

„Dat is me wat moois! Als die aap van een jongen weer de deur voor mijn neus dicht gooit, zal ik hem!”

Verbluft kijkt Ige hoe die gendarme heel brutaal de kamer binnenstapt.

Moeder en Janneka blijven heel kalm staan.

Wat is dat nou? Laten ze zo'n vreemde vent zo maar in huis?

Ige snapt er niets van.

Dan beduidt moeder hem, dat hij mee naar de keuken moet gaan. En daar vertelt ze Ige, dat de gendarme bij hen ingekwartierd is, omdat vader niet betalen wil.

„Dat benauwde gezicht van jou was een daalder waard, Ige!” spot Janneka. „Jij bent ook geen held, hoor!”

„Dat is ook wat! Ik dacht minstens, dat hij me een pak slaag wou geven,” verdedigt Ige zich en dan vertelt hij aan moeder en Janneka waarom hij de deur vastgehouden heeft.

Janneka schatert het uit. Ze staat krom van 't lachen.

„Stil een beetje,” waarschuwt moeder. „Ik hoor wat.”

Daar gaat de deur al open.

Nijdig kijkt de gendarme om de hoek.

„Hoe is het? Krijg ik hier nog wat te eten?”

„Ja zeker!” belooft moeder haastig. „Ik ga juist brood snijden.”

„Brood? Dat moet ik niet. Warm eten wil ik hebben.”

„Dat gaat niet. Mijn man is de hele dag weg, dus eten we om zes uur pas aardappelen.”

„Dat wordt me te laat. Ik ga de middagpot wel in „Het Hof van Holland” gebruiken. Solkes is er goed voor.”

Verslagen eten moeder, Janneka en Ige hun roggebrood.

„En ik had er nog wel voor gezorgd, dat we een stukje spek bij

de aardappels hadden," zucht moeder. „Als dat acht dagen lang zo doorgaat, zal het een duur grapje worden.”

De hele middag blijft moeder er over piekeren. Als vader toch maar betalen wou! Het heeft nu geen zin meer, om nog langer te weigeren. De anderen zullen ook heus wel gaan toegeven. Misschien hebben er al een paar getekend.

Als Ige uit school komt, is zijn eerste vraag: „Is hij al thuis?”

„Nee, jongen, ik heb hem nog niet weer gezien.”

„Gelukkig maar, hè moeder?”

„Ja, lekker ruim is het wel, maar het zal me een hoge rekening worden van „Het Hof van Holland”. Maar Ige, weet je wel, dat je konijnen bijna geen eten meer hebben? En het gaat niet op, om aldoor hooi en wortelen van vader te nemen.”

„Zal ik dan maar naar de Zuiderdijk gaan, moeder? En wat distels zoeken?”

„Ja, jongen, dat zou ik maar doen. Het is mooi weer.”

Gewapend met een oud mes en een gonjebak trekt Ige er op uit. Als hij langs „Het Hof van Holland” komt, gluurt hij even naar binnen. Ja, daar zit een heel stel gendarmes en die van hen is er ook bij. Je moet er maar wat aan vinden om de hele middag in zo'n rokerige gelagkamer te zitten. Nee, dan kun je beter distels zoeken.

Moeder heeft al eens een paar maal in de deur gekeken, of Ige er niet aankomt. Het is al over halfzes.

Eindelijk, als de klokken in de Sint-Pancras kwart voor zes spelen, komt Ige met een halfvolle zak thuis.

„Wat ben je lang weggebleven,” zegt moeder. „Waren er nog niet veel?”

„Nee, moeder, er waren er haast niet te vinden,” vertelt Ige.

„En ze zijn nog maar erg klein. Het duurde wel een uur vóór ik een flinke hoop bij elkaar gestoken had.”

„Ja, dat zal ook wel. Maar Ige, als je de konijnen gevoerd hebt,

ga dan meteen vader tegemoet, dan kun je hem alvast vertellen, dat we een kostganger hebben.”

Ige maakt vlug voort, want het is al laat.

En als de dieren heerlijk zitten te smullen van hun lievelingskostje, gaat hij op een draf naar het posthuis. Daar blijft hij op de stoep staan en tuurt de Nieuwsteeg in. Nu is het de moeite niet meer om naar de stadspoort te lopen. Vader kan ieder ogenblik komen. En na een paar minuten wachten komt vader al aanrijden.

Ige loopt op hem toe.

„Wat nu weer?” vorst vader.

Hij ziet al aan het gezicht van zijn zoon, dat er weer iets mis is. Dan vertelt Ige wat er vandaag voorgevallen is.

„En moeder,” zo eindigt hij, „vraagt of u dadelijk naar de baljuw wilt gaan.”

„Dat zal ik! Wat denkt die man well! Hij heeft helemaal het recht niet mij een gendarme in de kost te geven. Ik heb negen en dertig guldens en elf stuivers van de burgemeester te goed. Ik zal het hem wel aan zijn verstand brengen, Ige.”

Solkes laat zich van 't paard glijden. Rekt even zijn benen. Hè, je zou stijf worden van het zitten.

„Zo, breng jij Vos naar huis, dan zal ik de baljuw eens eventjes vertellen, dat hij die gendarme ogenblikkelijk moet weghalen.”

Haastig loopt Solkes naar het bureau van de baljuw en zijn agenten, en vraagt de commandant te spreken.

Hij treft het. De baljuw is er juist.

„Ga maar naar binnen,” nodigt een agent uit.

„Goienavond, postillon,” groet de baljuw met een beminnelijk lachje, waar Solkes de valsheid duidelijk boven uit proeft. „Wat is er van uw dienst?”

„Ik kom praten over de kostganger, die je me op mijn dak gestuurd hebt. Daar hebben jullie het recht niet toe.”

„Dat zouden we niet hebben, als u de rekening van de burge-

meester voor accoord had getekend. Maar dat wilt u niet."

„Nee, zeker niet! Ik heb nog niet eens vergoeding voor mijn paard gehad."

„Dat kan pas als alle stalhouders betaald hebben. Een paar zijn tenminste zo verstandig geweest om te voldoen."

Solkes denkt na. De anderen houden het dus ook niet vol. Het is ook te bar! En voor moeder is het 't ergste. Die zit de hele dag met zo'n vent opgescheept.

De baljuw kijkt Solkes aan. Hij heeft allang gemerkt, dat Solkes wel zal toegeven. Hij trekt een lade open en haalt er een brief uit.

„Als u hieronder uw naam zet, laat ik de gendarme ogenblikkelijk weghalen."

Solkes aarzelt nu niet meer.

„Ik zal tekenen," zegt hij kortaf.

De baljuw doopt de ganzepen in de inkt en steekt hem Solkes toe. Met mooie krulletters ondertekent deze het stuk met: Solke Solkes. Voldaan kijkt de baljuw er naar.

„Zo, nu is alles goed. Als de rest van de slepers nu maar gauw betaalt, anders moet u nog langer op uw geld wachten."

Solkes gaat er beledigd van door. Zal hij naar huis gaan? Welnee. Trek in eten heeft hij niet. Hij zal even bij Jaring aanlopen.

Daar staat de vrouw hem te woord.

„Is je man thuis, vrouw Jaring?"

„Nee! Hij is naar de scheermeester. Moet je hem spreken over de inkwartiering? Dat kan ik je wel vertellen. Vanochtend heb ik gauw de twee guldens en negen stuivers aan de baljuw gegeven. In mijn huis geen gendarme. Je ziet wel, dat we het verliezen zullen."

„We hebben het al verloren," bevestigt Solkes somber. En dan vertelt hij zijn wedervaren bij de baljuw.

„Maar bij Aai Loots is er wel een," zegt vrouw Jaring. „Die man heeft geen duit op zak."

„Dan ga ik even kijken hoe het er met die arme drommel bij staat.”

Aai Loots is thuis.

„Kom binnen,” noodt hij.

Als Solkes de kamer binnenstapt, ziet hij op een stoel vlak bij het raam een gendarme zitten. Heel onbeschaamd achterover geleund, met de benen op tafel.

Wat een brutale, onopgevoede rekel is dat, denkt Solkes en dan zegt hij: „Ik kom even met je praten, Aai.”

„Laten we maar naar de paardenstal gaan,” vindt Loots. „Mijn kostganger mag wel alles eten, maar niet alles weten.”

„Eten?” roept de gendarme. „Eten krijg ik hier veel te weinig. Ik heb een maaltijd in „Het Hof van Holland” op zijn naam naar binnen geslagen.”

De twee mannen gaan de kamer uit. In de stal gekomen vraagt Loots: „Solkes, kun je me helpen? Ik heb geen stuiver in huis. Niets heb ik. . . . niets. Ik moet nog honderd kilo hooi betalen en ik weet niet waarvan.”

„Als ik kan, zal ik je helpen,” belooft Solkes.

Diep medelijden welt op in zijn hart.

„Zeg me maar eens op welke manier ik je helpen kan.”

„Zou je. . . . zou je mijn paarden. . . . mijn hele spul niet willen kopen?”

„En jij dan?”

„k Weet niet!” Loots haalt de schouders op. „Kan ik geen knecht bij je worden?”

Daar moet Solkes even over nadenken. „Nnnnja. . . .” zegt hij bedachtzaam. „Dat zou misschien wel gaan. Maar laten we het dan zo doen: Jij zet je paarden bij mij op stal en je verdient bij mij hetzelfde loon als mijn zwager Dorus. In elk geval is er voor ons drieën dan genoeg werk. Napoleon zal vandaag of morgen de oorlog gerust wel verliezen. En als Prins Willem hier weer

goed en wel is, dan kunnen we altijd nog zien, of je dan nog wilt verkopen of niet."

„O, Solkes.... als dat kan.... dat zou prachtig wezen.... 't Klinkt haast te mooi om waar te zijn.... Maar zie je, er is nog wat.... ik durf het haast niet vragen...."

„Vooruit, Aail Zeg maar gerust wat er nog meer aan schort."

„Mijn vrouw heeft er zo'n verdriet van, dat die kostganger nog over de vloer is."

„Stil maar, man! Die vent gaat vanavond bij jou de deur nog uit."

Solkes haalt zijn beurs te voorschijn en neemt er vijf zilveren guldens uit. „Alsjeblieft, betaal dadelijk de baljuw en van het overschot de waard van „Het Hof". En als ik het geld van het gevorderde paard ontvang, praten we nog wel eens. Goed?"

„Ik kan je nooit dankbaar genoeg zijn. Mijn vrouw liep de hele dag maar te huilen. Ze wist de eindjes niet meer aan elkaar te knopen."

„Dan kun je haar nu vertellen, dat alles in orde is. Maar ik ga ook gauw op huis aan, want de vrouw zal niet weten waar ik blijf."

Als Solkes thuiskomt, is de gendarme vertrokken.

Vader krijgt het hele relaas van deze dag te horen, en hijzelf vertelt van de baljuw en van Jaring, en wat hij met Loots overeengekomen is.

Hoofdstuk VI

ORANJE BOVEN!

In de zomer van 1813 valt er in Enkhuizen niet veel te beleven. De bevolking blijft rustig, omdat de Fransen het de mensen met vorderen van alles en nog wat niet lastig maken. Bij Solkes, de postillon, staan er iedere avond weer zes paarden op stal. Solkes neemt, nu Aai Loots knecht bij hem is, hier en daar sleperswerk aan en de paar klanten, die Aai had, zijn ook gebleven. Zodoende is er voor drie gezinnen brood te verdienen. Hoewel de paarden 's zomers in de weide lopen, is er toch veel werk voor de stalhouders te doen. Solkes heeft een groot stuk land gepacht om te hooien. Dus moet het gras gemaaid, ge-

keerd, op roken gezet en ten laatste binnengehaald worden. In de hooitijd ploeteren ze meestal tot het donker wordt. Zo moeten de mannen nu weer zorgen, dat de paarden in de winter te eten hebben. De winter, waar Solkes zo erg tegen opziet.

Hij had zo stellig verwacht, dat vóór die tijd de Fransen de oorlog verloren zouden hebben. Maar tot zijn grote teleurstelling verlopen de veldslagen met andersom. In plaats dat Napoleon heeft verloren, heeft hij overwinning op overwinning behaald.

Het is een zonnige Zondag in September. De familie Solkes zit na de ochtendkerkdienst in de huiskamer koffie te drinken. Ze zijn allemaal vol van de mededeling, die dominee Muntendam, even vóór de dienst zou eindigen, gedaan heeft.

Die mededeling was niet meer of minder dan een bevel van de keizerin. En wel, dat er a.s. Woensdag in alle kerken dankzeggingen gedaan moesten worden voor de overwinningen door de keizer behaald.

Solkes kan het niet best zetten.

„Dat is nu het ergste dat je kunt bedenken,” zucht hij. „Dat we nu God moeten danken voor Napoleons overwinning. Ik had er mijn beste paard voor over als we een dankdienst voor de terugkomst van onze Prins mochten houden.”

„Die dag komt vast en zeker,” beurt moeder haar man op. „We hebben vanmorgen gezongen:

Geen geval, geen zorg, geen list,
Oost noch West, noch zandwoestijn,
Doet ons meer of minder zijn.
God is rechter, die 't beslist,
Die als aller opperhoofd
Deez' vernedert, dien verhoogt.”

„Ja,” beaamt vader. „Dat liet dominee met een bedoeling zingen.

Het zag er natuurlijk op, dat God Napoleon zou vernederen en de Prins verhogen.”

„Zo dachten de meesten er over. En daarom ben ik ook helemaal niet bang, dat die dankdienst niet anders dan een lofrede over Napoleon zal zijn.”

„Daar kon je wel eens gelijk in hebben, vrouw,” zegt vader, nu wat verzoend met het bevel. „Maar toch kan ik me haast niet indenken, hoe dominee Muntendam zo’n gevaarlijke klip zal kunnen omzeilen.”

Daar zijn ze het allemaal mee eens. Want geloof maar, dat het stadsbestuur in de kerk zal zijn om te horen wat er gezegd wordt. Het zal een moeilijke avond worden voor dominee Muntendam.

Woensdagavond kwart voor zeven begint de zware feestklok te luiden. „Bim bam — kom dan,” noodt hij.

En een stroom mensen gaat naar de kerk, maar met gemengde gevoelens.

Ook de familie Solkes gaat er heen.

Moeder en Janneka nemen plaats op de stoelen in het middenschip van de kerk. Maar Solkes en Ige moeten eerst achter het koorhek omlopen, naar vaders vaste plaats in de voorste bank, links van de preekstoel.

Als ze over de blauwe grafstenen lopen, probeert Ige of hij kan lezen, wie er begraven ligt. Buijskensz, leest hij. Wat is die steen beschadigd. Daar heeft vóór de Fransen hier kwamen een titel voor de naam gestaan, en het wapen is ook weggebeiteld. Dat mocht niet blijven staan van de Fransen. Die brachten vrijheid, gelijkheid en broederschap. Nou, daar is niet veel van terechtgekomen.

Zo, daar zijn ze al bij vaders bank.

Ige mag eerst in de bank gaan. Vader zit graag in zijn eigen hoekje.

Daar zit Ige in de hoge bank tussen bakker Van der Velden en

vader in. Terwijl hij zo zit, ziet hij in de kleine glas-in-lood ruitjes de flakkerende kaarsvlammetjes weerkaatsen en als hij dan naar de zware koperen lichtkronen kijkt, ziet hij hoe de lichtjes er tienvoudig in weerspiegelen.

Dan wordt zijn aandacht getrokken door de stroom mensen, die de kerk binnenkomt. Hij stoot vader aan en fluistert: „Vader, daar komt de burgemeester met de baljuw.”

„Ja, jongen, dat had ik wel gedacht.”

De burgemeester en de baljuw gaan zitten in de deftige burgemeestersbank, met de luifel er boven.

Meestal is die bank leeg. Maar nu is er wat bijzonders te horen, moet je denken.

Dan luistert Ige naar het orgelspel van meester Vonk.

Wat speelt hij?

Ige kent de melodie, en de woorden ook!

Gisteren heeft meester hun de psalm geleerd.

In gedachten zingt Ige mee:

In God is al mijn heil, mijn eer,
Mijn sterke rots, mijn tegenweer.

Dominee komt uit de consistoriekamer en klimt de trap van de preekstoel op.

Na het votum laat hij de psalm zingen, die de organist daarnet speelde. Dan gaat dominee voor in 't gebed.

Als de gemeente de voorzang gezongen heeft, begint hij zijn aangekondigde lofrede: „Het woord mijner overdenking voor dit avonduur vindt u opgetekend in Psalm 103 vers twee:

Loof den Heere, mijne ziel en vergeet geene van Zijne weldaden.”

Tersluiks gluurt Solkes naar de burgemeestersbank. Kijk me die twee daar eens breeduit zitten! De tekst is wel naar hun genoegen, moet je denken. De Here loven voor de weldaden van Napoleons overwinningen, die we natuurlijk nooit mogen vergeten.

Maar in de predikatie wordt daarover niet veel gezegd. Dominee Muntendam legt de nadruk op Gods gróte weldaad. De weldaad, dat God in de heilige kerstnacht de Zaligmaker der wereld deed geboren worden. Dat God de wereld zo liefgehad heeft, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet zal verderven, maar het eeuwige leven zal hebben. Hij betoogt met klem, dat men deze weldaad nooit zal mogen en kunnen vergeten, omdat men zonder Jezus nooit zalig kan worden.

Na het amen bestudeert Solkes de gezichten van de twee heren in de mooie hoge bank.

Aan hun gezicht te oordelen zijn ze over de rede niet zo heel erg voldaan. De burgemeester kijkt zelfs boos.

Maar als de gemeente door de uitgang naar buiten dromt, is er overal instemmend gefluister.

En ook vader knikt moeder eens begrijpend toe. Ze heeft weer eens gelijk gehad.

Op deze manier is het toch voor allen een dankdienst geweest.

De herfst met zijn regen en windvlagen doet zijn intree. Voorbij zijn de mooie lichte dagen. Maar hoe bar en donker de dagen ook zijn, de Enkhuizers merken het nauwelijks, omdat de berichten, die de postillon meebrengt, zo opbeurend zijn. 't Is of Napoleons voorspoed met het weer omgeslagen is. Telkens verliest hij veldslagen en terrein. Telkens moet hij terugtrekken. Al die berichten lekken uit, hoe graag de Fransen ze ook zouden verzwijgen.

Vandaag is het guur weer. Solkes springt voor de uitspanning „Het Wapen van Medemblik” van de oude Bles. „Dat was een bar reisje voor je, ouwe jongen. Maar we zijn er toch weer, hè!” Dan zet hij zijn Bles op de warme stal.

Zo, nu zal hij zichzelf wat gaan warmen en zijn kleren drogen bij het haardvuur in de gelagkamer.

„Bar weer, postillon,” groet de waard.

„Och, ja! 't Is herfst, we zijn niet beter te wachten.”

Solkes hangt zijn druipnatte buis bij het vuur, over de leuning van een stoel.

„Zeg, Solkes, heb je het laatste bericht al gehoord?”

„Ik heb zoveel gehoord de laatste tijd. Is er iets bijzonders?”

„Nou en of. Vanmorgen is hier een reiziger geweest, en die heeft me verteld, dat de Pruisen en Russen in Zwol zijn binnengevallen. De patriotten vluchten allemaal.”

„Is het waar?” jubelt Solkes. Hij geeft de waard een klap op de schouder van blijdschap.

„Hé, hé, een beetje minder kan ook toe,” lacht de waard. „Je slaat bijna door me heen. Als je me belooft niet weer zo hardhandig te zijn, zal ik je nog meer vertellen.”

„Ik zal beide handen in mijn zak steken.”

„Afgesproken,” lacht de waard. „Dan kan ik je ook nog vertellen, dat het leger van de Prins van Eckmull zich op genade of ongenade heeft overgegeven.”

„Hoe is het mogelijk! Wat fijn, Winterberg!” En dan haalt Solkes zijn handen uit de broekzakken, waardoor de waard een paar stappen achteruit doet.

„Wees maar niet bang, hoor!” lacht de postillon. Verkneukelend wrijft hij zich in de handen. „Wat een mooi bericht.”

Solkes' roggebroad smaakt hem vandaag nog eens zo lekker als anders. Hij kan er niet over uitgedacht komen. Napoleon gaat het verliezen.

Opeens komt de vrouw van de waard zenuwachtig de gelagkamer binnenstuiven.

„Nu moeten jullie toch eens even op de Nieuwstraat kijken, mannen,” zegt ze juichend. „De gendarmes gaan er bepakt en bezakt van door. Kom gauw, dan kunnen jullie de aftocht zien.” De mannen zijn in een wip bij de voordeur.

En ja, daar zien ze zelf hoe de gendarmes het hazenpad kiezen.

De waard houdt er een staande en vraagt belangstellend: „Waar gaan jullie heen?”

„Naar Muiden. We zijn overgeplaatst.”

„Dat spijt me helemaal niet,” spot de waard.

Lachend gaan de mannen en vrouw Winterberg terug naar de gelagkamer. Ze praten en fantaseren over de vrijheid, nu de gendarmes er van door zijn.

Maar wat is er nu weer te doen, buiten? Ze horen mensen zingen en schreeuwen.

Daar wil Solkes meer van weten. Hij loopt naar het raam, en daar ziet hij mensen met oranje getooid, die oranjeversjes zingen en roepen: „Oranje boven! Leve de Prins!”

De postillon had er zich graag bij willen voegen, maar hij heeft geen oranje, en zijn buis is nog nat.

Zou het in Enkhuizen ook al zo zijn? Hè, wat verlangt hij er naar om te vertrekken.

Ongeduldig kijkt hij naar de klok. Wachten duurt altijd lang. Als de postillon uit Schagen er maar was, dan ging hij weg. Maar zonder post uit het Noorden kan hij toch niet in Enkhuizen aankomen. Hij loopt naar de haard en voelt eens aan zijn buis, dat over de stoel hangt te drogen. Dàt knapt al lekker op, nog even omkeren.

Na een half uur wachten als de post uit Schagen binnen is zadelt hij Bles, die ook weer door de rust op verhaal gekomen is. De terugreis gaat nu heel wat gemakkelijker. Met zo'n straffe Noordwester in de rug ga je bijna vanzelf. Overal bazuint de postillon het nieuws over Zwol, het verslagen leger en de vluchtende Medemblicker gendarmes uit. Overal is er blijdschap. Het is ook maar geen opluchting!

En als hij het nieuws thuis vertelt, maken Janneka en Ige een rondedansje.

De volgende dag als Solkes weer in Medemblik komt, wordt er

geen oranje meer gedragen. De burgemeester heeft het voorlopig verboden.

De berichten blijven gunstig. Napoleon zal het onherroepelijk verliezen. Maar helemaal zijn ze nog niet van het Franse juk af. Intussen is het vier November. En als Solkes die dag in Medemblik is, hoort hij het nieuws, waarop hij al zo heel lang gehoopt heeft.

„Het is beslist waar,” zegt de waard bijna plechtig. „Gisteren is de Prins in Scheveningen geland.”

„Hiep-hiep-hoera!” juicht Solkes. „Leve de Prins van Oranje! Kijk eens!” Onderwijl graaft hij in zijn broekzakken en grist er een grote oranjesjerp en twee linten uit. „Daar loop ik al een week lang mee in mijn zak. Deze sjerp is voor mij en deze twee linten zijn voor Bles. Die neem ik vanavond voor het eerst weer mee naar Enkhuizen. Op een nacht hebben we hem de stad uitgesmokkeld om hem uit handen van de Fransen te houden. Maar vandaag zal ons Bleske fier met oranjelinten aan 't hoofdstel de stadspoort van Enkhuizen binnenstappen.”

„Oranje boven,” roept de waard. „Nu is het gauw gebeurd met de patriotten. Ze kunnen je nu toch niets meer maken.”

Voor het vertrek helpt de waard de brede oranjesjerp op Solkes borst knopen. Vrolijk lachend gaan ze naar de stal en versieren het hoofdstel van Bles met het lint van hun lievelingskleur. Feestelijk wapperen de oranje kleuren in de ijle, koude lucht. In de dorpen heeft de postillon veel bekijks. En de blijdschap van Solkes vonkt over op de burgers.

Bij „Het Tolhek” staat Simonsz, de waard, al uit te kijken naar zijn vriend Solkes. Daar ziet hij hem komen.

Uitbundig zwaait hij met zijn muts, nu hij Solkes zo versierd ziet naderen.

„Wat fijn, hè?” roept Simonsz. „De Prins in 't land.”

„Oranje boven!” jubelt de postillon. „Nu gaat Bles weer naar

zijn eigen stal terug. Vos moet ook mee, hoor! Die kan er wel naast lopen aan een touw."

„Dat kan best," beaamt de waard. „Wat zullen ze er in Enkhuizen van ophoren. En de baljuw kijkt zijn ogen uit, moet je denken."

„Jammer, dat het donker is, als ik in Enkhuizen aankom."

„De mensen zullen het toch wel gauw genoeg weten. Maar zou je geen last met de baljuw krijgen?"

„Met hem?" Daar moet Solkes om lachen. „Laat hij maar oppassen, dat hij geen last met mij krijgt. Zijn rijk is nu uit."

Bles wordt vandaag maar voor een half uurtje op stal van de uitspanning gezet. En Solkes gaat naar de gelagkamer. Daar zit een reiziger, die weet te vertellen, dat er in Purmerend een oproer uitgebroken is.

Wie had ooit kunnen denken, dat de bordjes zo spoedig verhangen zouden worden? Niemand toch zeker!

Na de rust stijgt de postillon weer op zijn oude Bles, en Vos stapt er gewillig naast.

In Lutjebroek is het al schemerig, als Solkes met zijn tweespan daar doorrijdt. Jammer dat die patriot van een veldwachter er nu niet is.

Dan had hij het gestolen paard eens van dichtbij kunnen zien. Maar die brave beschermer is in geen velden of wegen te zien. Zou hij er ook van door zijn?

Even over zessen kletteren de acht paardenhoeven in de Enkhuizer stadspoort. Het klinkt Solkes als muziek in de oren. De angstige nacht met Bles komt hem weer in gedachten. Hij ziet zich hier weer lopen te wachten op Ige. . . . Toen ging Bles de poort uit, en nu gaat hij de poort weer in. Vrij van tirannie! Hè, van louter plezier zou de postillon de posthoorn aan de mond willen brengen en dan alle Enkhuizers bij elkaar toeteren: Kijk eens, mensen! Hier kom ik terug met mijn Bles, die geweigerd heeft, voor de Fransen te werken. Bles, de deserteur.

In de Nieuwsteeg, even voorbij de Molenweg, zet hij de hoorn al aan de lippen en eerder dan anders blaast hij de postdeun. Het signaal herhaalt hij wel drie keer. Op die manier wil hij zijn blijdschap uitbazuinen.

Duyvensz komt haastig aanlopen.

„Hoe heb ik het nu? Heb je een nieuwkoop?”

„Nee, ik heb een paard van de Prins gekregen,” lacht Solkes.

„Kijk maar, het is een oranjeklant, dat paard.”

Duyvensz kijkt eens goed en zegt dan verbaasd: „Het is jouw Bles. Ik dacht, dat die gestolen was?”

„Gestolen is hij niet. Maar hij is gedeserteerd. Volbloed oranjeklant is mijn trouwe Bles.”

Haastig vertelt Solkes het avontuur.

Zo, nu weet Duyvensz het en nu zal de hele stad het gauw genoeg weten.

Bij huis laat Solkes de paarden halt houden.

Ige, die de staldeur opent, ziet twee paarden.

„Vader,” roept hij, en zijn stem slaat over van blijdschap. „Vader, heeft u Bles mee teruggenomen?”

„Ja, mijn jongen. Bles is nu weer voorgoed van ons.”

Ige gooit de bovendeur van 't huis open en brult: „Moeder, Janneka, kom gauw.”

Alle twee komen ze aangehold. „Wat is er?” vraagt moeder verschrikt.

Antwoord hoeft Ige niet te geven.

Verbaasd slaat moeder de handen in elkaar. „Bles terug!” En dan komen er weer tranen in haar ogen. Maar nu van blijdschap. Janneka moet Bles even op de kop krauwen.

„Moeder, het mooiste heeft u nog niet gezien. Bles is met oranje versierd,” roept ze.

„Maar ik ook,” zegt vader trots.

En in het licht van de stallantaarn zien ze vader met zijn oranje-sjerp omgeknoopt staan.

„Hoe durfde je dat!” verwondert moeder zich.

„Geen durf aan. De Prins is immers in 't land!”

„Ja, dat hebben we vanmiddag ook gehoord. Maar hier heb ik nog niemand gezien, die oranje droeg.”

„Dat komt wel. Nog even geduld. Maar kom, Ige, we zullen eerst onze beesten voorzien. Geef jij Bles zijn wortelen, dan geef ik Vos zijn portie wel.”

Moeder en Janneka blijven in de stal staan wachten.

Janneka pakt het hoofdstel van Bles van de haak, ze moet de oranjelinten nog eens bekijken.

„Laat u ze er aan zitten, vader?”

„Misschien wel. Maar morgen ga ik op Schimmel weg.”

En moeder loopt naar de stal van Bles. „'t Is of hij nooit weg geweest is, hè?”

Dan kijkt ze om. Hoort ze het goed, dat er aan de staldeur gerammeld wordt?

En bijna meteen wordt er geroepen: „Is hier volk?”

„Ja, kom maar verder,” antwoordt moeder.

Daar komt de baljuw binnen.

„Solkes,” begint hij, „ik heb gehoord, dat u oranje draagt.”

„En wil je dat ook eens zien?” spot Solkes. „Bekijk me dan maar eens goed.” De stallantaarn neemt hij van de haak en houdt die zo, dat het lichtschijnsel op zijn met oranje versierde borst valt.

„Ik zie het, ja. Maar uit naam van de burgemeester moet ik het u verbieden.”

„De Prins is nu hier,” verdedigt Solkes zich.

„Dat zeggen ze. Maar of het waar is, betwijfel ik. En op 't ogenblik heeft u alleen onze bevelen nog maar op te volgen.”

„Voor zolang het duurt.”

„Dat zullen we zien. Maar ik verbied het u nogmaals, en doet u het toch, dan zijn de gevolgen voor u.”

En nog voor Solkes iets over Bles kan zeggen, maakt de baljuw rechtsomkeert.

Een beetje verslagen staren ze hem na.

Nu ja, dan nog maar even wachten. Maar vader is toch de eerste Enkhuizer geweest, die oranje gedragen heeft.

Dan gaan ze naar binnen. De aardappelen zijn deze avond aan-gebrand. Maar daar letten ze nu niet op. Bles staat weer op stal.

Hoofdstuk VII

DAT IS EEN WAAGSTUK!

Het is twee dagen later. Solkes heeft de reis voor vandaag er weer bijna op zitten. Hij is goed gemutst. Op de maat van Schimmels hoefgekletter zingt hij een liedje. 't Was ook maar geen goed bericht, wat hij daarnet in Hoogkarspel gehoord heeft. Ze wisten daar te vertellen, dat de Fransen de twee kanonnen uit Enkhuizen hadden weggehaald. Dat is een goed teken! Een bewijs, dat ze niet van plan zijn, om in Enkhuizen tegenstand te bieden, als er gevaar uit zee dreigt.

Vrolijk neuriënd rijdt Solkes de stad binnen.

Hij is nog maar nauwelijks de poort door of hij hoort roepen:

„Ben jij dat, Solkes?”

„Ja!” De postillon houdt zijn paard in. „Wat is er te doen?”

„Och, man, het is verschrikkelijk. De Fransen hebben al je paarden gestolen en voor de kanonnen gespannen.”

Door de schok kan Solkes geen woord uitbrengen.

Al z'n paarden gestolen.... hoe is het mogelijk.... nu is hij geruïneerd....

Hij geeft de man niet eens antwoord, maar rijdt in draf naar het posthuis.

Zijn deuntje hoeft hij daar niet te blazen, want Duyvensz staat al op de uitkijk.

Moedeloos laat de postillon de zak met post langs het paard naar beneden glijden.

Duyvensz pakt hem aan en zegt: „Je hebt het zeker al gehoord, hè?”

„Ja, ik weet het al.”

„Het is meer dan erg. Man, wat een ramp voor je.”

Solkes zegt niet veel terug. Hij wil zo gauw mogelijk naar huis. Daar zijn ze allemaal vreselijk in de war. Moeder vertelt hem met wanhoop in haar stem, hoe de Franse soldaten vanmiddag, net toen ze zaten te eten, en de dieren op stal stonden, alle vijf paarden zomaar meegenomen hebben.

„Bij Zeger Jaring hebben ze er ook drie weggehaald,” weet Janneka te vertellen.

„Bij wie nog meer?” vraagt vader.

„Verder bij niemand,” antwoordt Ige. „Ik heb gezien, dat ze de twee kanonnen wegreden. Voor het éne kanon hadden ze vier paarden van ons gespannen, en voor het andere drie van Jaring en Bruin van ons.”

„Was Jaring niet woedend?” informeert vader, die alles precies wil weten.

„Hij is vandaag niet thuis,” zegt moeder. „Vanmiddag vertelde vrouw Jaring me, dat hij naar Purmerend was. En ze zag er zo tegen op om het morgen tegen haar man te moeten zeggen. 't Is dan ook lang geen plezierige boodschap.”

„De dieven,” sist Solkes. „Maar ik laat het er niet bij zitten! Ik moet èn zal mijn paarden terughebben.”

„Maar man,” roept moeder vertwijfeld uit. „Dat kan toch onmogelijk!”

Vader zegt niets terug.

Hij leidt Schimmel aan de teugel naar stal.

Als hij de lege stallen ziet, balt vader zijn vuisten. Alleen Witvoet, waarop Dorus zojuist is thuisgekomen, staat daar nog, en nu komt Schimmel er bij. Twee paarden, dat is alles wat hij over heeft.

En dan moet vader, als hij langs de stal van Bles gaat, denken

hoe zijn ouwe makker, waarop hij zo trots was, toch bij de Fransen terechtgekomen is. Had hij Bles toch nog maar een paar dagen in Hoogkarspel laten staan. Dan had hij die tenminste ook nog gehad. . . . En kan hij Bles nu zomaar in de steek laten? . . . Nee, dat nooit! Hoe hij het klaarspelen zal, weet hij op geen stukken na, maar hij gaat de Fransen achterna. Al zal de onderste steen boven komen, zijn paarden haalt hij terug.

„Ige,” zegt hij kort. „Eerst de paarden voeren.”

„Ja, vader.”

Ze voorzien Witvoet en Schimmel van eten en drinken, en gaan dan naar de huiskamer.

Vader hangt de hoorn aan de spijker en gaat dan niet als anders aan tafel zitten, maar op een stoel bij het haardvuur. Zwijgend staart hij naar het vlammeende hout.

Opeens heft hij het hoofd op en kijkt Ige aan: „Loop zo vlug je kunt naar Dorus Last en Aai Loots en zeg hun dat ze dadelijk bij me moeten komen.”

Ige gaat er meteen van door en geen tien minuten later zijn beide mannen bij Solkes in huis.

„Wat een toestand, Solkes,” begint Aai. „Nu is alles verloren.”

„Alles is nog niet verloren,” zegt Solkes met nadruk.

De beide knechts kijken hun baas verwonderd aan.

„Hoe bedoelt u dat?” wil Dorus weten.

„We gaan er op uit, om de paarden terug te halen.”

„Terug te halen?” vraagt Aai Loots met een uithaal. „Hoe bedenken je het!”

„’t Is niet gek bedacht,” valt Dorus Solkes bij. „Maar ik zou wel eens willen weten hoe u dat wilde klaarspelen.”

„Dàt weet ik op ’t ogenblik net zomin als jij,” antwoordt de postillon. „We zullen beginnen met ze achterop te rijden, en dan zal de tijd wel leren hoe het verder zal gaan. En jullie heb ik laten roepen om te vragen of jullie met me meegaan.”

„Ik ben uw man,” zegt Dorus resoluut.

Maar Aai zwijgt in duizend talen.

Meegaan, de Fransen de paarden afhandig maken, dat is geen kleinigheid. Wat moet je met lege handen beginnen, als ze beginnen te schieten? 't Is toch eigenlijk veel te gewaagd. Aai heeft zijn leven te lief.

Ige kijkt Aai met grote ogen aan. Hij denkt: Man, wat sta je toch te suffen. Waarom zeg je niet net als Dorus: ik ben je man! Maar Aai zegt noch nee noch ja.

Ige kan het niet verdragen.

„Vader,” roept hij spontaan. „Ik durf wel mee.”

„Dat jij durft, hoef je me niet te zeggen, jongen,” zegt vader heel gewoon. „Daarom ga jij ook mee. Jou kan ik best gebruiken.”

„Maar man, dat gaat toch niet,” valt moeder heftig uit. „Ige moet je thuis laten.”

„Maak je maar niet ongerust. Het komt best in orde,” sust vader.

„Ige staat zijn mannetje, dat weten we bij ervaring. Ige gaat mee. We kunnen hem niet missen.”

Moeder zucht. Ze kan niet tegen vader op. Ze moet het maar op zijn beloop laten.

„Zeg nu eens, Aai! Hoe staat het er nu bij. Ga je mee of niet?” polst Solkes. „Ige beschaamt je.”

„Ik zal heus wel meegaan,” zegt Aai. „Maar je kunt er toch eerst wel eens over madenken.”

„Goed!” vindt de postillon. Hoewel hij nog liever gezegd had: Blijf maar thuis, want als je bang bent, is het niks gedaan. Maar ja, wie moet je anders vragen. Misschien valt Aai nog wel mee, als het zover is.

„We zullen ons klaarmaken voor de reis. We moeten sterke touwen en een scherp mes bij ons hebben,” bedisselt vader.

„Touw is wel in de paardenstal. Ik moet even in moeders lappenmand snuffelen.”

Daar heeft hij al een oud stuk beddelaken. Hij scheurt het aan

twee, drie repen. Die stopt hij in zijn linkerbroekzak. In de keuken pakt hij een handdoek van het rekje, en die verdwijnt in zijn rechterbroekzak.

Die spullen konden wel eens van pas komen, overlegt hij in stilte. Dan gaat hij naar de paardenstal. De knechts en Ige hebben al touwen om de borst geknoopt. En Aai is bezig zijn zakmes te slijpen.

Nou, nou, denkt Solkes. Die zal nog flink worden.

„Vader,” roept Ige.

„Ja, jongen?”

„Ik wou dat ik een geweer had.”

„Zo rijk zijn we niet. En misschien is dat maar goed ook!”

„Zullen we dan een schop meenemen?”

„Ook maar niet. We zullen elk een zweep meenemen. Die hebben we vast wel nodig. Hoewel ik een gloeiende hekel aan die „lange haver” heb.”

Elk zoekt een goeie zweep uit. Vader kijkt de stal eens rond. Niets vergeten? Neel

Dan worden de paarden gezadeld. Dorus en Aai Loots moeten met z'n tweeën op Witvoet, Solkes en Ige samen op Schimmel rijden.

Bezorgd kijkt moeder de mannen na. Het is toch een waagstuk! Kon ze maar meehelpen. Dat gaat niet. En toch is er één ding, dat ze wèl kan doen. Dat is bidden. Heel stil gaat haar gebed op tot God. Ze vraagt of Hij de mannen en haar jongen wil bewaren voor verkeerde of misdadige dingen. Ze vraagt ook aan de Here of die het hun wil doen gelukken, de gestolen paarden terug te halen. Maar ze laat er op volgen: „Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede.”

Intussen zijn de paarden buiten de stal.

Voor ze opstijgen, bestudeert Solkes de lucht. Helder staan de sterren aan de avondhemel te pinkelen. Gelukkig is de maan nog niet op. Zo is het net mooi: niet te donker en niet te licht.

En het weer is ook goed. Wel een beetje koud, maar 't is ook al November!

Vader Solkes zet zijn voet in de stijgbeugel en wipt op Schimmel.
„Geef me je hand, Ige!”

En hup! Ige zit achter vader op de dikke ronde paarderug. De mannen en Ige hebben de zweep in de hand. Als Dorus en Aai op Witvoet zitten, rijden ze er van door.

„Janneka,” roept vader. „Sluit je de staldeur?”

Een paar mensen, die langs komen, kijken vreemd op naar de dubbel bemande paarden.

„Waar moet je nu nog heen?” vraagt een buurman. „'t Is al over zevenen.”

„Ik ga mijn paarden terughalen,” zegt Solkes, net alsof dat iets heel gewoons is.

Buiten de poort, als ze rustig naast elkaar rijden, zegt vader: „In elk geval zijn ze Hoogkarspel al voorbij. Ze zullen denk ik wel in Hoorn zijn.”

„Daar zijn ze beslist al,” meent Aai.

„Als dat zo is, proberen we daar aan de weet te komen in welke stal ze staan,” bedenkt Solkes. „En dan zal de tijd wel leren, hoe alles zal verlopen.”

„Er zāl wel een schildwacht bij staan,” veronderstelt Dorus.
„Hoe moet dat dan?”

„Die moeten we buiten gevecht stellen.”

Als ze bij „Het Tolhek” komen, staken de paarden hun draf. Ze willen naar stal. Daar rusten ze toch altijd!

„Nee, nee, jongen. We gaan vandaag door,” vertelt Solkes aan Schimmel.

Nu laten ze de dieren stapvoets verder gaan, want ze moeten hun krachten nog wat sparen. Wie weet hoe hard ze straks moeten draven, als ze de gestolen paarden terug hebben. Of . . . als ze moeten hollen om uit handen van de Franse soldaten te blijven.

Vol hoop en vrees rijden ze nu eens op een sukkeldraf en dan weer eens stapvoets, eerst door Westwoud en Ooster-Blokker, dan door Wester-Blokker, het laatste dorp vóór Hoorn.

Als ze daar langs de kerktoren rijden, slaat de klok acht uur. Even verder worden ze door iemand aangeroepen.

„Hela, mannen! Waar gaat de reis naar toe?”

„Naar Hoorn,” antwoordt Solkes gereserveerd en informeert voorzichtig: „Waarom vraagt u dat?”

Dan komt de man naderbij en zegt: „Ik ben de veldwachter. Ik wil jullie even waarschuwen. Bij het café „De Nadorst” is het geen zuivere koffie.”

„O nee? Wat is daar dan aan 't handje?” informeert Solkes.

„Daar zit een troep dronken Franse soldaten. En die konden jullie je paarden wel eens afnemen.”

„Waarom zouden ze dat doen?” houdt Solkes zich van de domme. „Zijn het soldaten van de cavalerie?”

„Nee. 't Is van de artillerie. De kanonnen met de paarden er voor gespannen staan aan de overzijde van de herberg. Morgen heeft de kastelein geen druppel meer in zijn tapkast, moet je rekenen.”

„Daar heb je wel kans van, en het zal bovendien geen cent in 't laatje brengen,” lacht Solkes. „Maar als ze in de herberg zitten, kunnen ze ons de paarden toch niet afnemen?”

„Dat kan de soldaat wel doen, die bij de kanonnen op wacht staat.”

„Staat er dan maar één schildwacht?”

„Ja, hij houdt iedereen aan, die er langs komt.”

„Och, misschien zal hij ons wel laten gaan,” zegt Solkes luchtig.

„In elk geval wordt u bedankt. Maar eh. . . zijn we er gauw?”

„Stapvoets vijf minuten. U zult het gauw genoeg merken. Op tweehonderd meter afstand hoor je de drinkebroers al zingen en schreeuwen.”

„We zullen proberen wat we kunnen uitrichten,” zegt Solkes.

Wat dit precies betekent weten de knechts en Ige beter dan de veldwachter.

„Kom, mannen, ik ga eens op huis aan. 't Is me te koud om langer stil te staan. Goeie reis.”

„Wel te rusten,” groet Solkes.

En dan gaan ze stapvoets verder.

„We zijn dichterbij ons doel, dan we hadden verwacht,” fluistert de postillon. „Nu voorzichtig zijn!”

Een klein eindje verder commandeert Solkes: „Halt!” En hij fluistert: „Op deze plek staan geen huizen, we zetten hier onze paarden neer. Ige, jij blijft er bij. Laat je er maar afglijden.”

Meteen staat Ige op de grond, en dan stijgt vader af.

De twee andere mannen volgen dat voorbeeld.

„De paarden aan de kant,” commandeert vader. „Zo, naast elkaar op de berm.”

„Wat moeten wij nu doen?” vraagt Aai. Zijn stem trilt.

„Wat mankeert jou?” vraagt Solkes. „Niet lekker?”

„Ik ben toch zo koud. Ik sta gewoon te rillen.”

Vader krabt eens achter zijn oor. „Zo koud is het toch niet? Of ben je bang?”

„Ik weet zelf niet, maar . . . zou ik maar niet beter bij de paarden kunnen blijven? Ige kan vast harder lopen dan ik.”

„Maar Aai, hoe heb ik het nu weer met je?” vraagt vader ongerust. „Je hebt thuis gezegd, dat je mee wilde.”

„Ja, dat is zo. Maar nu we hier zijn, ben ik toch een beetje bang,” bekennt Aai bibberend. „Wat moeten we er tegen uitrichten, als die soldaten beginnen te schieten?”

„Ik hoor het al. Aan jou heb ik niet veel. Pas jij dan maar op de paarden.”

„Graag, Solkes,” zegt Aai dankbaar.

„Luister nu goed, en doe straks geen domme dingen. Zul je precies doen, wat ik je nu opdraag?”

„Ja zeker,” antwoordt Aai opgelucht.

„Je draait de paarden om, met de koppen in de richting van Enkhuizen. Je gaat op Witvoet zitten en je luistert goed.”

„Ja, ja,” knikt Aai. „Dat zal ik doen.”

„Als het ons gelukt is, hun de paarden afhandig te maken, hoor je het hoefgekleter wel, en dan ga je alvast in een sukkeldraf weg. Maar als het ons niet gelukt, dan. . . . Let je nu goed op, wat ik zeg?”

„Ja zeker, baas!”

„Nou, als 't mislukt, zul je waarschijnlijk geweerschoten horen knallen, dan moeten we vluchten. Maar jij blijft staan, hoor je! Je wacht net zolang tot wij bij je zijn, en er met jou op de paarden van door kunnen gaan. Begrepen?”

„Ja, hoor, Solkes. Ik weet er alles van.”

„En nu is het onze beurt, Dorus en Igel! Wij gaan te voet op verkenning uit. We sluipen achter elkaar van de ene boom naar de andere. Dan wachten we weer een ogenblik en dan weer vooruit.”

Daar gaan ze dan. Ze schuiven met korte rukjes verder. Bij de zevende boom blijft Solkes staan en fluistert: „Horen jullie dat lawaai?”

Ja, dat horen ze heel goed. Dat zijn de vrolijke Franse soldaten in „De Nadorst”.

De uitspanning zien ze hiervandaan ook al. De lichtbundels stralen naar buiten.

Nu maar weer voorwaarts. Voorzichtig, telkens loerend naar onraad en gevaar, dat aan alle kanten dreigt. Als ze gezien worden, zijn ze het kind van de rekening.

Ze komen steeds dichterbij en dichterbij. Hun ogen zijn aan de duisternis gewend, en daardoor kunnen ze vrij goed zien. Ze zijn nu al zó dichtbij, dat ze de schildwacht zien staan.

„En nu precies doen wat ik zeg. Straks steek ik de weg over en dan sluipen we op gelijke hoogte verder. Als we dicht genoeg bij de schildwacht zijn, steek ik mijn hand op. Dan kruipen we weg

achter een boom. En dan moet jij, Ige, zacht kuchen, en Dorus, jij schopt tegen een boom.”

„Waarom moet dat?” vraagt Ige zacht.

„Wel, dan hoort de schildwacht onraad. Hij zal dan wel in de richting kijken, waar dat geluid vandaan komt. Maar zorg er voor dat jullie niet door hem gezien worden. Ik zal dan proberen hem van achteren te besluipen. Als dat gelukt, schieten jullie me meteen te hulp. Ige rukt hem het geweer uit handen en Dorus houdt zijn benen in bedwang.”

„Moet ik weglopen met dat geweer?”

„Ben je dwaas! Je doet net of je die soldaat er mee wilt neerschieten. Je zegt maar brutaal: „Als je schreeuwt, schiet ik je dood! Snap je?”

„Ja, ja,” zegt Ige. Wat een avontuur! Daar kan de nacht met Bles niet bij halen.

Last knikt instemmend. Dat heeft de baas knap in elkaar gezet.

„Als dat lukt, hebben we het gewonnen, Solkes!”

„Ja ja, wacht even,” tempert vader. „Er moet meer gebeuren! De strengen van de paarden moeten doorgesneden worden! Jullie nemen elk twee paarden voor je rekening en ik de andere vier. Dat kan wel, hè? Weten jullie alles nu goed?”

Ja, hoor! Ze zullen precies doen wat vader bevolen heeft.

Onhoorbaar als een schim glipt Solkes naar de overkant van de weg.

Sluipend op hun tenen gaan ze van boom tot boom, tot ze vlak bij de schildwacht zijn. Deze heeft hen niet opgemerkt, maar zij kunnen de schildwacht heel goed zien staan met het gezicht naar de kroeg, en het geweer naast hem op de grond. Hij staat op de plaats rust.

Steeds duidelijker horen ze het zingen en schreeuwen van de vrolijke Franse onderofficieren en soldaten.

Dat is net goed. Laat ze maar zingen. Hoe meer lawaai ze binnen maken, hoe minder ze horen van wat er buiten gebeurt.

Zo staan ze daar te wachten op het teken, dat vader zal geven. Ige is vol spanning. Hij is helemaal niet bang. Hij wil meehelpen de paarden terughalen. . . . Als je daaraan denkt, deins je toch zeker nergens voor terug.

En aan de overzijde staat de postillon te loeren. Hij staat gekromd, alle spieren gespannen. Bij de slapen voelt hij het bloed in de opgezwollen aderen kloppen. Hij berekent zijn kans en dan steekt hij de hand op.

Ige hoest en Dorus schopt tegen de boom.

Opgeschrikt grijpt de schildwacht naar zijn geweer en tuurt in de richting, waar hij iets meent te horen.

En dan, zo onhoorbaar als een tijger zijn prooi bespringt, zo geluidloos springt Solkes de schildwacht op de rug en op hetzelfde moment rolt de soldaat achterover. Het geweer is hem uit de hand gevallen. En voor hij wat kan uitrichten, zit Dorus hem op de benen en Ige heeft het geweer in de handen. En zo Ige geleerd is zegt hij bars: „Als je een kik geeft, ben je er geweest.” Intussen stopt vader, die met zijn knieën de armen van de machteloze Fransman in bedwang houdt, hem de mond vol lappen. Als dat klaar is, bindt vader hem ook nog de handdoek voor de mond. Zo, die zal geen kik geven.

Nu bindt Solkes de schildwacht de handen, en terwijl hij daarmee bezig is, fluistert hij: „Dorus, bind jij hem de benen?”

„Dat is al bijna gebeurd, baas.”

En daar ligt de wakkere schildwacht aan handen en voeten gebonden.

„Hij ligt hier in de weg,” bedenkt vader. „We zullen hem achter de kanonnen leggen, anders zouden de paarden op hem trappen.”

Eén-twee-hup! De soldaat wordt in het gras van de berm gelegd. En dan grist Solkes hem de sabel uit de schede. Met dat vlijmscherpe wapen snijdt hij de strengen van de twee voorste paarden door.

„Stijg op, Ige,” beveelt vader. „Geef mij het geweer!”

Vader hangt het schuin over de schouder, met de riem over de borst.

Dan sabelt hij de strengen van de twee achterste paarden door, en Dorus wipt op het linkse paard.

Ook de paarden van het andere kanon zijn in een oogwenk los. Vader geeft de sabel gauw aan Ige. „Houd vast. Ik stijg op.”

En dan bestijgt Solkes een paard van het tweede vierspan en neemt de teugels in handen. „Af,” roept hij.

En volgens afspraak trekken ze alle drie eventjes naar links. „Vooruit!”

De paarden draaien langzaam om en dan wordt de zweep er over gelegd. Wild rennen ze er van door. Wat een hoefgekleter is dat. Dat moeten de Fransen wel horen. En ja, daar wordt de buitendeur van de kroeg al wild opgesmeten. Een onderofficier komt naar buiten hollen en ziet dat de paarden gestolen worden. Hij schreeuwt wat en maakt meteen rechtsomkeert om zijn geweer uit de herberg te halen, maar de ingang is versperd met nieuwsgierige soldaten.

Solkes, Dorus en Ige leggen de zweep er nog eens op. Dit opthoud moeten ze waarnemen. Draven moeten de paarden, zo vlug als hun benen hen kunnen dragen.

Daar komen de soldaten alweer naar buiten. En even later knallen de geweerschoten door de Novemberavond. De Fransen schieten maar op goed geluk af, want door de duisternis, en de vele brandewijn die ze gedronken hebben, kunnen ze niet richten. Maar dat kan ook gevaarlijk zijn, want als zo'n verdwaalde kogel een paard zou raken, zou je nog de grootste ongelukken kunnen krijgen. Maar nog steeds gaat het als gesmeerd. De paarden lijken wel op hol geslagen, zo snel gaan ze er van door.

Toen Aai Loots vanuit de verte het hoefgekleter en ook het schieten hoorde, is hij er ook alvast van door gegaan.

Een heel eind verder halen de andere drie hem in.

„We hebben ze,” hijgt vader. „Vooruit, leg de zweep er maar weer over.”

Vader houdt er anders niet van om de zweep te gebruiken, maar nood breekt wetten.

Een half uur draven ze zo door, dan vindt vader dat ze nu wel wat langzamer kunnen rijden. En bij „Het Tolhek” blazen ze even uit. Nu is er geen gevaar meer.

Ze stijgen af, en dan worden de snuivende en zwetende paarden bekeken.

„Hier is Bles, vader,” juicht Ige. „Hij loopt naast me.”

’t Is of ze hun paarden voor het eerst na lange jaren weer zien. Dan zegt Aai: „Solkes, ik schaam me toch zo, dat ik daarstraks niet met u mee durfde. Maar ja, ik ben nu eenmaal zo bang en niet zo’n held als jullie.”

„Och,” zegt vader. „’t Is ons geweldig meegelopen, maar nu alles achter de rug is, wil ik wel bekennen, dat ik er eigenlijk ook een zwaar hoofd in had.”

„Wat zullen moeder en Janneka er van opkijken,” verkneukelt Ige zich.

„En vrouw Jaring niet te vergeten,” voegt Dorus er bij.

Maar wat zullen ze ongerust zijn, denkt vader. En meteen stelt hij voor: „Laten we opstijgen, mannen, dan gaan we op huis aan.”

De klokken in de hoge Sint-Pancras tingelen halftien, als Solkes met zijn tien paarden door de poort rijdt.

Maar wat is dat? Er staan wel tien, wel twaalf, wel twintig mensen bij de poort te wachten.

En als ze de stoet paarden de stad zien binnenstappen, roept er één: „Hoera! Solkes heeft de Fransen verslagen.”

Dat wordt door allen overgenomen. Jubelend en zingend gaan ze in optocht mee naar het huis van de postillon.

Daar staan moeder en Janneka al op de stoep.

„O, alle paarden terug!” juicht Janneka.

„Is alles goed?” vraagt moeder bezorgd.

„Alles is in orde, hoor! De paarden terug, en ik heb nog een aandenken van de Fransen gekregen ook,” lacht vader. „Kijk maar!” En trots laat hij het geweer en de sabel zien.

Dan gaat er weer een hoeraatje op.

„Dorus en Aai, brengen jullie de paarden van Jaring terug?” vraagt vader. „Dan zullen wij die van ons op stal zetten.”

Janneka heeft de stallantaarn al aangestoken. Eén voor één gaan de paarden naar binnen, de tuigen worden afgedaan, en daar staat elk paard weer veilig op zijn eigen stal. Een paar mannen willen mee naar binnen gaan, maar Solkes weet hen met een zoet lijtje weg te krijgen. Eerst wil hij eens wat rust hebben, morgen zal er nog bezoek genoeg komen om het hele verhaal te horen.

Zo, nu zijn ze weer alleen met hun eigen gezin.

Nu moeten de paarden nog gevoerd worden. Vader, moeder, Ige en Janneka, allemaal helpen ze mee de dieren, die doodmoe van het draven zijn, eten te geven.

„Water mogen ze nog niet hebben,” meent Solkes. „Dat zou hen te veel afkoelen. In wortelen zit ook genoeg vocht.”

Ige heeft het eerst een emmer vol wortelen te pakken. En hij loopt er regelrecht mee naar de stal van Bles.

„Zie je dat?” stoot moeder haar man aan.

„Bles heeft een streepje voor bij de andere,” fluistert vader.

„Nou, bij mij ook, hoor,” lacht moeder echt gelukkig. „Want hij is voor de tweede keer de dans ontsprongen.”

Als de dieren allemaal voorzien zijn, gaan ze naar de huiskamer. Vader en Ige vertellen hun avontuur. Soms vullen ze elkaar aan, en dan weer praten ze allebei tegelijk.

„We kunnen God niet dankbaar genoeg zijn,” besluit de postillon ernstig. „Vooralsin omdat het zo wonderlijk en zonder vechten gelukt is.”

„Maar vader,” schiet Janneka in de gedachten, „zouden de soldaten niet terugkomen?”

„Dat zal niet. Die hebben te veel haast om terug te trekken. Hoorn is dichterbij. Misschien zullen ze daar wel andere paarden vorderen.”

Na een half uur gaan ze met z'n allen weer eens naar de stal om hun paarden te bekijken.

De dieren knabbelen op hun wortelen.

Ze staan daar zo rustig, of er niets gebeurd is.

Gelukkig kijkt vader Solkes er naar en zegt dan glimlachend:
„Twee uur geleden waren ze nog van de Fransen, maar nu zijn
het weer: *De paarden van de postillon.*”

Hoofdstuk VIII

DIT MOET JE NOG WETEN

Toen Nederland helemaal van het Franse juk bevrijd was, regeerde Prins Willem I niet meer als stadhouder, maar als souverain vorst. En toen hem verteld werd van de dappere daad, die de Enkhuizer postillon had verricht, schonk hij Solkes een gouden horloge met inscriptie, als beloning en aandenken voor zijn optreden tegen de Franse overheersers.

Ook het geweer en de sabel bleven nog jaren in het bezit van de familie Solkes.

Zo'n geweer was een gevaarlijk instrument, daarom lieten ze dat ding maar in de paardenstal staan, waar het vanzelfsprekend gauw verroestte.

De sabel was minder gevaarlijk, en daarom werd die niet weggezet, maar gebruikt om de heggen mee af te sikkelen. Als de sabel stomp was, werd hij even langs de slijpsteen gehaald.

Tenslotte bleef er, door het vele slijpen, een lang smal pookje over. Dat was weer handig om een verstopt zinkputje mee door te steken.

En zo ongeveer zeventig à tachtig jaren later werd het geweer en het overschot van de sabel als oud roest opgeruimd.

Met het horloge is het al niet veel beter gegaan. Toen door familieomstandigheden de nalatenschap aan de kerk werd vermaakt, werd het als oud goud verkocht.

Niemand had er enig idee van, dat dit horloge behalve de goudwaarde ook grote historische waarde had.

Het is erg jammer, dat deze drie voorwerpen zoekgeraakt zijn, anders zouden ze zeker een mooie plaats in het museum op het Enkhuizer stadhuis gekregen hebben.

INHOUD

	Blz.
I. Die Fransen hebben nooit genoeg	7
II. Een nachtelijk avontuur	14
III. Tegenslag	26
IV. Dat is ook weer wat!	35
V. Ongewenste gasten	53
VI. Oranje boven!	63
VII. Dat is een waagstuk!	75
VIII. Dit moet je nog weten	91